

Česká zemědělská univerzita v Praze

Fakulta životního prostředí

Katedra aplikované geoinformatiky a územního plánování

Diplomová práce

Generel veřejných prostorů obce Velké Březno

Vedoucí diplomové práce: Ing. Eva Klápšťová

Jméno a příjmení studenta: Martina Kubánková

Duben 2010

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně pod vedením Ing. Evy Klápšřové.

Další informace mi poskytl ing. Miroslav Moucha – starosta OÚ Velké.

Uvedla jsem všechny literární prameny a publikace, ze kterých jsem čerpala.

V Ústí nad Labem dne

.....

Martina Kubánková

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych poděkovala Ing. Evě Klápšťové za odborné vedení této práce, za její podnětné rady, připomínky a trpělivost.

Rovněž bych chtěla poděkovat zastupitelům obce Velké Březno za jejich ochotu a vstřícnost.

Děkuji

.....
Martina Kubánková

ABSTRAKT

Tato práce se zabývá veřejnými prostory. Je rozdělena do tří částí. První teoretická část je zaměřena na vysvětlení pojmu veřejný prostor, jejich historický vývoj, základní členění a typologii a hodnocení veřejných prostorů.

Druhou část práce tvoří charakteristika řešeného území centra obce Velké Březno. Třetí analytická část obsahuje průzkumy a rozbor veřejných prostorů v sídle, jejich hierarchii a je zde vypracovaný generel veřejných prostorů obce Velké Březno.

Klíčová slova:

Veřejný prostor
Velké Březno
Sídlo
Kvalita

ABSTRAKT

This thesis deals with public area. It is divided in three parts. The first theoretical one is focused on explaining of the term public area, the historical development, essential division and typology and ranking of public area.

The second part forms the characteristics of solved area of municipality Velké Březno. The third analytical part contains surveys and analyse of public areas in SEATO, their hierarchy and there is an executed general plan of public areas of municipality Velké Březno.

Key words:

Public space
Velké Březno
Unicity
Quality

OBSAH:

1. Úvod	8
2. Cíl práce	9
3. Literární rešerše	10
3.1. Čitelnost a vnímání sídla	10
3.1.1. Člověk a prostředí	10
3.2. Veřejné prostory.....	11
3.2.1. Definice	11
3.2.2. Vývoj veřejných prostorů	14
3.2.2.1. Historické období ve vývoji veřejných prostorů	14
3.2.2.2. Moderní období ve vývoji veřejných prostorů	17
3.2.3. Veřejný prostor – místo, charakter	20
3.2.4. Hodnocení veřejných prostorů	21
3.2.5. Aktivity na veřejných prostorech	25
3.3. Typologie veřejných prostorů	27
3.3.1. Základní typologie	27
3.3.2. Veřejný prostor – právní urbanistické hledisko	30
3.3.3. Členění veřejných prostorů dle významu a funkce	32
3.4. Faktory ovlivňující veřejné prostory	34
3.5. Funkční a provozní nedostatky veřejných prostorů	35
3.6. Veřejný prostor a dopravní infrastruktura	36
4. Metodika	39
5. Charakteristika území.....	41
5.1. Širší vztahy	41
5.2. Historie obce Velké Březno	44
5.3. Charakter životního prostředí v obci	45
5.3.1. Přírodní podmínky	46
5.3.2. Cestovní ruch v obci	48
5.3.3. Obyvatelstvo	51
6. Průzkumy a rozborů	53
6.1. Funkční analýza sídla.....	53

6.2.	Analýza čitelnosti sídla	55
6.3.	Typologie hlavních veřejných prostorů	57
6.3.1.	Analýza současného stavu veřejných prostorů v sídle	60
6.4.	Analýza dopravních toků v sídle	65
6.5.	Historický vývoj veřejných prostorů v sídle	68
7.	Generel veřejných prostorů v obci	71
7.1.	Hierarchie veřejných prostorů v sídle	71
7.2.	Cíle a doporučení	73
7.2.1.	Hlavní veřejné prostory	73
7.2.2.	Vedlejší veřejné prostory	77
7.3.	Vyhodnocení	80
8.	Diskuse	81
9.	Závěr	82
10.	Přehled literatury a použitých zdrojů	83
11.	Přílohy	87

1. ÚVOD

Téma veřejných prostorů je v současnosti tématem aktuálním a z mého pohledu velice zajímavým. Veřejné prostory prošly dlouhým historickým vývojem a prolínají do několika studijních oborů - urbanismu, architektury, sociologie, psychologie či geografie. Řešení problematiky kvalitních veřejných prostorů je velmi náročné a obsáhlé.

Dle § 34 Zákona č. 128/2000 Sb. jsou veřejným prostorem všechna náměstí, ulice, tržiště, chodníky, veřejná zeleň, parky a další prostory přístupné každému bez omezení, tedy soužící obecnému užívání, a to bez ohledu na vlastnictví k tomuto prostoru. Veřejné prostory jsou právě ta místa, která využívá každý z nás – někdo k procházce, ke hrám, k posezení, či jen ke zkrácení si cesty do zaměstnání.

Stále více měst a obcí si uvědomuje význam kvality svých veřejných prostorů, která je dána jejich funkčností, estetickou stránkou, ale hlavně bezpečností. Pokud toto vše veřejný prostor splňuje, pak se stává základním prvkem pohody života jeho obyvatel i vnímání města jeho návštěvníky.

Veřejné prostory jsou součástí jak velkých měst, tak malých obcí a vesniček. Pro svou diplomovou práci jsem si vybrala obec Velké Březno v okrese Ústí nad Labem. Pro tuto obec jsem se rozhodla z toho důvodu, že tuto velmi často navštěvuji, mám zde dobrou místní znalost a již svou bakalářskou práci jsem na Velké Březno zaměřila a to na téma Dětská hřiště.

Velké Březno je obcí s malou vybaveností a dle mého názoru průměrnou kvalitou veřejných prostorů, které by bylo možné zkvalitnit a tím zvýšit jejich využívání a umožnit obyvatelům i návštěvníkům vykonávat na nich společenské i volitelné aktivity.

2. CÍL PRÁCE

Cílem mé diplomové práce je provést analýzu veřejných prostorů v obci Velké Březno a na základě znalostí získaných z literatury, vlastních průzkumů a rozborů, navrhnout generel veřejných prostorů. Navržená doporučení, především funkčního charakteru, představují zlepšení kvality veřejných prostorů v obci a pozitivní vliv na jejich využívanost nejen pro občany obce, ale také pro její návštěvníky.

Rozhodla jsem se zaměřit na centrum obce Velké Březno a na základě vlastních analýz, průzkumů a účastech na veřejných diskusích zastupitelstva obce s občany, vytvořit hierarchii veřejných prostorů v obci a navrhnout generel.

Provedené analýzy a zjištění zaznamenávat do schémat, která budou tvořit grafickou část mé práce.

3. LITERÁRNÍ REŠERŠE

3.1. Čitelnost a vnímání sídla

Jednotlivá sídla a místa lákají ke svému poznání a objevení. Každý se snaží v těchto sídlech orientovat a zapamatovat si dominantu určitého místa, přidělit mu určitou identitu.

Na nutnost lepší orientace v městském prostředí, jeho čitelnost, srozumitelnost a pochopení poukázal již v 60. letech americký urbanista Kevin Lynch (1962) ve své knize „The Image of The City“. „Obraz města“.

Pomocí identifikačních prvků urbanistické struktury – souborů, tras, rozhraní, uzlů a orientačních bodů – doporučil analytické i návrhové metody vedoucí k posílení prostorové a estetické kvality měst. Kvalitní architektura a městský mobiliář spolu s úměrným využíváním přírodních prvků, terénu, zeleně a vody včetně významových – emocionálních prvků dodávají dle Lynche (1962) urbánnímu prostředí místní originalitu, specifickou a identitu. Současně patří k neodmyslitelným faktorům účelného, harmonicky působícího a krásného prostředí. (Lynch 1962 in Konvička 2005)

3.1.1. Člověk a prostředí

Člověk je s prostředím ve kterém žije nerozlučně spjatý. Tak, jak se odráží prostředí v člověku, odráží se člověk v prostředí. Každý z nás má jiné nároky a požadavky na prostředí ve kterém žije, někdo upřednostňuje prostředí moderní „umělé“ a někdo je pro přirozenost, ale všichni se snažíme přetvořit a přizpůsobit si prostředí k obrazu svému.

I když má každý člověk o prostředí svou vlastní představu, dochází v rámci skupiny k podstatným shodám. Souhlas s danou představou bude o to větší, čím více charakterově podobní si pozorovatelé budou. Budou-li rozdělení např. podle věku, povolání, pohlaví, povahy anebo podle toho, že daný předmět znají, přesto může každý předmět u různého pozorovatele vyvolat jinou představu. Při tvůrčím procesu

nás může povzbuzovat a nebo nám naopak zabraňovat podoba okolního prostředí v utváření našich představ. (Lynch 2004)

Dle Lynche (2004) se image neboli podoba prostředí sestává ze tří složek. Je to jeho identita, struktura a význam. Abychom správně identifikovali jednotlivé prostředí, musíme nejdříve určit jeho podobu a rozpoznat jeho podstatu. Takovéto určení můžeme nazvat identitou daného prostředí, respektive identitou prvku. Identita prvku zde není myšlena jako podobnost s něčím, ale jako jedinečnost daného objektu. Kompozice objektu ukazuje prostorové hodnoty utváření, které mají vztah k člověku i prostředí, a které by měly mít pro člověka nějakou hodnotu, citovou anebo funkční. Image nemá svazovat, ale naopak má poskytovat možnost poznání skutečnosti a vytváření nových podob prostředí, které budou zřetelné i pro jiné lidi. (Lynch 2004)

Prostředí kolem nás je komplexní, nelze ho shrnout do prostých forem, jednak i z toho důvodu, že velmi jasná image by nás nebavila. Byla by vztažena k několika málo znakům živého světa. Jak uvádí Lynch (2004): „Vznik každé image je výsledkem dvojsměrného procesu, který se odehrává mezi pozorovatelem a pozorovaným objektem“. (Lynch 2004)

Všichni jsme součástí okolního prostředí, toto nás ovlivňuje a veřejná prostranství jsou nedílnou součástí prostředí, ve kterém žijeme.

3.2. Veřejný prostor

3.2.1. Definice

Dle § 34 Zákona 128/2000 Sb. o obcích (obecní zákon) jsou veřejným prostorem všechna náměstí, ulice, tržiště, chodníky, veřejná zeleň, parky a další prostory přístupné každému bez omezení, tedy sloužící obecnému užívání, a to bez ohledu na vlastnictví k tomuto prostoru.

Takto zní definice dle zákona. Existuje ale ještě mnoho dalších, stejně výstižných definic veřejného prostoru a myslím si, že citace některých z nich přispějí k bližšímu, přesnému porozumění tohoto výrazu.

Urbanisty a architektury užívaný pojem „public space – veřejný prostor“ je dle Šilhánkové (2003) chápán jako: „Prostor, který nepatří do soukromého vlastnictví, je místem setkávání a komunikace lidí“ (Šilhánková 2003a) nebo též vhodný překlad anglického „open space – otevřený prostor“, který vyjadřuje veškeré využití prostorů ve městě, nezastavěných budovami, jako jsou hřiště, parky atd. (Šilhánková 2003b)

Veřejné prostory města jsou tvořeny sítí ulic, náměstí, zelených ploch a ostatních veřejných prostranství a jsou výsledkem dlouhodobého procesu růstu a proměn města. Jako součást městského prostředí vytvářejí prostor pro společenské aktivity. Veřejné prostory města jsou důležitým prvkem utváření městské struktury, vytvářejí specifické znaky prostoru, plní reprezentativní účel a mají nezastupitelnou úlohu v obrazu města. (Koutný 1998)

Vad'urová (2006) definuje veřejné prostory následovně: "Veřejné prostory jsou všechny nezastavěné prostory ve městě, které jsou volně (bezplatně) přístupné všem obyvatelům a návštěvníkům města, buď nepřetržitě nebo s časovým omezením (např. parky zavírané na noc). Základní charakteristikou veřejného prostoru je jeho obyvatelnost spojená s užitností pro obyvatele, tj. musí sloužit obyvatelům města k provozování nejrůznějších činností pohybových (chůze, jízda na kole) a pobytových (sezení, hry)." (Vad'urová 2006)

Veřejné prostory patří k základním skladebním prvkům města, spolu s hmotami budov vytvářejí jeho půdorysnou stopu a formují jeho charakteristický obraz. Veřejné prostory jsou dle Šavlové místa živé historie města, té dávné i té nedávno minulé, spojují nás s osobami a ději, které se na nich odehrály, dovolují nám pocítit "genia loci" a také se podílejí na tom "duchu místa", kterým město působí na své obyvatele i návštěvníky. (Šavlová 2003)

Definice veřejných prostorů dle Gregorové (2002) zní takto: „Veřejné prostory jsou místa, kde se odehrává řada činnosti a aktivit počínajíc těmi, které na nich prostě být musí až po ty, které se rozvíjejí pouze tehdy, když je kvalita veřejných prostorů dostatečně vysoká a tedy i atraktivní“. (Gregorová 2002)

Veřejný prostor má být místem pro život lidí, jejich vzájemnou komunikaci a setkávání. Tyto prostory jsou závislé na požadavcích společnosti. (Koutný 2002, Šilhánková 2003a)

I v územním plánu města Brna jsou veřejné prostory charakterizovány, a to jako: „pozemky, které jsou ve vlastnictví státu, města a ostatních vlastníků, pokud jsou každému volně přístupné bez omezení ze strany vlastníka a svou povahou slouží veřejnému užívání. Prostorově či funkčně jde zejména o pozemní komunikace a jejich součásti, náměstí, ulice, cyklistické stezky, chodníky, podchody, nadchody, průchody, tržiště, hřiště, parky, veřejnou zeleň atp.“ (URL 1)

Jordi Borja (1998) vnímá veřejný prostor jako fyzický, vystavěný prostor, na jehož ulice, náměstí a parky mají v principu přístup všichni občané, a které reprezentují kolektivní vlastnictví (Borja 1998 in Šuleřová 2006).

Pro Zukinovou jsou veřejné prostory primárními místy veřejné kultury, tedy „okny do duše města“. (Zukin 1995 in Šuleřová 2006)

Veřejný prostor je produktem urbánního plánování a jeho sociální charakteristiky jsou založeny na mozaice funkcí, které jsou v městské struktuře realizovány. A jak říká Grasskamp (1997): „Špatný přístup k územnímu plánování může přerušit tok informací v městském prostoru. Naopak odpovědný přístup je schopen zajistit fungování kulturních aktivit ve vazbě na společenský život odehrávající se v organismu města“. (Grasskamp 1997)

Veřejný prostor neexistuje pouze jako samostatný atribut, ale tvoří také určitý systém. Systém veřejných prostorů definovala Schindlerová jako: „soustavou všech nezastavěných prostorů mezi budovami na veřejném pozemku, ve vlastnictví a správě města, volně (bezplatně) přístupných všem obyvatelům a návštěvníkům (buď bez omezení nebo s časově omezeným přístupem) určených k veřejnému užívání, které na sebe vzájemně prostorově navazují a jsou neustále ve vzájemné funkční a provozní interakci. (Schindlerová 2008)

3.2.2. Vývoj veřejných prostorů

Veřejné prostory jsou staré téměř jako lidstvo samo a jak uvádí Gregorová (2002): „ Již od samého počátku fungovaly jako společenská platforma a byla to místa, kde se setkávali lidé, kde se formovaly společenské normy, morální soudy a ustanovoval se tak společenský konsensus, který zajišťoval kontinuitu daného společenství“. (Gregorová 2002)

Veřejné prostory různých druhů a forem vznikaly a vyvíjely se od nejhlubší minulosti, prakticky od vzniku měst. Byly to hlavně prostory společenské a reprezentativní, shromažďovací a tržové. Pro veřejné prostory je charakteristické jejich sepětí s danou epochou, způsobem života a společenskými zvyklostmi - to vše se promítalo do způsobu využívání veřejných prostranství i do jejich prostorového utváření. (Koutný 2003)

Vývojové etapy veřejných prostorů dělí Koutný (2003) na dvě období a to na:

- historické období, do kterého začlenil pravěk, starověk, středověk a novověk a
 - období moderní, do kterého spadá 19. století, 20. století a současnost.
- (Koutný 2003)

První formy veřejných prostorů se objevují už v předměstských sídlech. V historickém období vznikly jejich nejrůznější prostorové formy a podoby; v moderním období se proměnily do dnešní podoby.

3.2.2.1. Historická období ve vývoji veřejných prostorů

Pravěk a starověk

Počátky veřejných prostorů můžeme vysledovat již od vzniku prvních sídel - je to volný prostor chráněného sídla, nemá dosud zcela jasnou formu, smysl a účel, ale je důležitý již svou existencí - je to prostor předznamenávající budoucí centrální prvek sídla a předjímající jeho funkce. Je to volný prostor pro shromažďování před chýší

náčelníka či šamana, je to volný prostor pro směnu zboží, jsou to prostory kultovní. Potamické společnosti Starého i Nového světa se vyznačovaly vyspělou městskou kulturou. Mezopotamská a egyptská města měla vyvinuté široké a monumentální slavnostní procesní třídy; funkce trhu se odbývala zpravidla před hradbami měst. Značný význam měly centrální prostory v těžišti měst v prostoru palácových okrsků (zejména mezopotamská města), které však nebyly přístupné pro všechny obyvatele. (Koutný 2003)

Starověk

Rozvinuté veřejné prostory známe ze starověkého Řecka - vedle ulic, určených především pro dopravu a pohyb to jsou agory, které představují jasnou prostorovou a funkční podobu veřejného prostoru a jsou první formou náměstí ve vývoji měst. Staly prvními záměrně koncipovanými prostory určenými pro společenské a obchodní aktivity obyvatel města. Funkce tržní a společenská zde byly z počátku spojeny v rámci jednoho prostoru, postupně se tyto funkce diferencovaly do samostatných agor. Rovněž prostorová forma a uspořádání prošly vývojem - agora se z původního čtvercového tvaru (bez vymezení důležitého průčelí) proměnila na obdélníkový nebo lichoběžníkový půdorys, kde dominantní polohu měl chrám. Římská fóra přináší další obohacení veřejných prostorů - náměstí, a to po stránce tvarové, prostorové i funkční - nové druhy veřejných staveb (např. lázně). (Koutný 2003)

Středověk - románská doba a gotika

Ve středověku pokračuje vývoj ulic a náměstí způsobem spjatým se středověkou společností, kulturou a myšlením. Prostorové formy s výraznou architekturou, vycházejí u lokačních měst ze zjednodušeného schématu římského města. Veřejným prostranstvím u středověkých měst jsou především ulice a náměstí (soustava náměstí) s obchodní a tržní funkcí, náměstí, které náleží měšťanům, náměstí s nejbohatšími měšťanskými domy a radnicí. Zde se provozovala především řemesla, obchod a trh. Náměstí (hlavní náměstí) bylo výrazem moci a bohatství města. (Koutný 2003)

Kupka (2006) období středověku charakterizuje podrobněji, počínaje raným

středověkem, ve kterém jsou „města“ spíše seskupením osad a dvorců soustředěných kolem hradišť a kde se začínají objevovat určité urbanistické záměry (funkční a půdorysné koncepce), přes cílevědomé vytváření sídelní struktury (lokační města) ve 13. století, kde hlavním motivem výstavby byla bezpečnost a veškerý život města byl obrácen dovnitř hradeb (bydlení, výroba, obchod, správa i duchovní život). V polovině 13. století vzniká pevná sídelní soustava – vytváří vztah mezi městem a jeho zemědělským zázemím (dodnes platný základ našeho sídelního uspořádání). Na konci 13. století dochází k nákladným přestavbám městských opevnění, objevují se výrazné dominanty věží, bran a klášterních kostelů. (Kupka 2006)

Novověk - renesance, baroko a klasicismus

Novověká stavba, na rozdíl od středověku, se snaží provázat jednotlivé prostory záměrně kompozičně mezi sebou. Projevuje se zde osovost, symetrie a další nástroje prostorové kompozice. Každá epocha novověku má v prostorovém uspořádání a architektuře (renesance, baroko, klasicismus) své vlastní specifické rysy utváření a řešení městského prostoru.

Tyto skutečnosti se odrazily i do formování veřejných prostorů - ulic, náměstí, parků a dalších veřejných prostranství. V epoše novověku vzniká (na rozdíl od středověku) celá řada nových prostorových forem náměstí např.: lichoběžníkové, tvaru "L" (náměstí sv. Marka v Benátkách - renesance), oválné vymezení prostoru, kruhové. U tradičních forem (obdélník, čtverec) se objevuje nové pojetí vymezení prostoru (zeleň a vodní plochy). Na významu nabývají parky, které se stávají významným prvkem města. Významným charakteristickým znakem novověkého uličního prostoru jsou, mezi jiným, rovněž monumentální bulváry se zelení, které se budovaly na sklonku historického období vývoje měst v řadě evropských měst. (Koutný 2003) Obdobně, ale podrobněji charakterizoval toto období Kupka (2006), který uvádí že: „urbanistickým ideálem jsou geometricky pravidelná, přehledná, hvězdicová města“. Dále stejně jako Koutný poukazuje na nový významný urbanistický prvek - zeleň a zahradu, které datuje na polovinu 15. století.

V období baroka dochází k mohutnému urbanistickému rozmachu, vznikají skutečné rezidenční metropole (přestavba Říma). V našich městech jsou barokní principy urbanismu užity při výstavbě nových venkovských rezidencí se zahradami a praky, pronikajícími do širokého krajinného prostoru. (Kupka 2006)

Přelom historického a moderního období

Konec historické a počátek moderní epochy vývoje měst se v urbanistické struktuře projevuje výrazně především v průběhu celého 19. století (v našich zemích hlavně od druhé poloviny 19. století) a souvisí se společenskými, ekonomickými a technologickými změnami, které v této době nastaly. Prosperující města rostla, zvětšovala se a výrazně měnila svoji funkční, prostorovou a provozní strukturu, která do té doby prodělala značné změny (od doby středověku). S růstem velikosti měst se měnil rovněž jejich vztah k okolní krajině a osídlení, velká města vstřebávala postupně okolní osídlení, převážně venkovské. (Koutný 2003)

3.2.2.2. Moderní období ve vývoji veřejných prostorů

Hlavní proměny ve vývoji veřejných prostorů v období přechodu k modernímu vývoji měst jsou Koutným (2003) určeny následovně:

- zakládání parkových okruhů a sadů v prostoru bývalých hradeb a hradebních okruhů, města
- s novou výstavbou vznikají nová veřejná prostranství - ulice, bulváry, náměstí a parky
- železnice, která bývá přiváděna k městu, vnáší nevratné změny do struktury města
- při realizaci nových stavebních regulací zástavby jsou rozšiřovány a napřimovány stávající uliční prostory,
- vznikají nové průrazy (hlavně dopravní důvody - pouliční dráha a nové komunikace), v důsledku proměny stávajících prostorů a zástavby zanikají některé historické veřejné
- prostory, v důsledku proměny stávající struktury města jsou upravovány a měněny prostory náměstí,
- vznikají nové typy veřejných prostranství - např. přednádražní prostory apod.

V tomto období vznikají i první moderní koncepce měst, které přispěly k pojetí moderního města a městského prostředí. Tyto myšlenky byly plně rozvinuty ve 20. století. (Koutný 2003)

Kupka se charakteristikou 19. století shoduje s Koutným (2003), navíc ovšem upozorňuje na výraznou účast obyvatelstva, která se dobrovolně podílí na tvorbě „města“ a existenci ryze veřejných prostorů, kterými jsou promenády a uliční zeleň. (Kupka 2006)

20. století

Ve 20. století pokračuje proces započatý v předchozím období a je postupně dokončován proces proměny historického města v moderní. Jsou rozváděny další koncepční myšlenky uspořádání měst. Ulice se stávají postupně dopravními koridory, ve kterých s zmenšuje prostor pro pěší. Nově vznikající veřejné prostory, v důsledku realizace volných forem zástavby, nebývají tak jasně prostorově vymezeny jako prostory dřívější.

Život města stále více ovlivňuje doprava, která se v Evropě v druhé polovině století stává zásadním problémem, ohrožujícím ve městech životní a obytné prostředí. Narůstající devastace městského prostředí především v důsledků výroby a dopravy vyvolává narůstající neobyvatelnost veřejných prostorů. (Koutný 2003)

Zeleň, jako jeden typ veřejných prostorů rozvádí ve své práci Zeleň v historii města Ing.arch. Jiří Kupka (2006) a pro 20. století určuje, s ohledem na zvyšující se požadavky na zdravé městské prostředí, nová témata, a to:

- zahradní město
- městské systémy zeleně
- příměstská zeleň
- sídlištní zeleň
- městské parky (Kupka 2006)

Současnost

Moderní koncepce a požadavky směřující k tvorbě a obnově veřejných prostorů:

- důraz na pěší pohyb resp. cyklisty
- tendence k omezení motorové dopravy,
- organizace a úspornější řešení dopravy,
- dopravní zklidňování,
- formulace požadavků na obyvatelnost veřejných prostorů,

- rehabilitace tradičních veřejných prostorů - ulice a náměstí, pěší a obytné zóny, úprava parteru,
- nové veřejné prostory, akce a hnutí - Public spaces, Zdravá města, Města bez aut, Agenda 21 apod.,
- psychologické a sociologické vnímání veřejných prostorů - J. Jacobsová, J. Gehl ap., začlenění systému veřejných prostorů do principů koncepce rozvoje města. (Koutný 2003)

Jak je patrné z vývojových etap, veřejné prostory v historickém vývoji zaznamenaly období rozvoje, ale také období stagnace. Sedlák (2008) ve své práci uvádí, že: „dříve byl život na veřejných prostorech nezbytností, dnes se stal volbou. V uplynulých 100 letech se počet aktivit v těchto prostotách výrazně změnil a snížil. Důvodem je změna životního stylu a s tím spojené změny potřeb lidí. Výrazně se snížila průměrná velikost domácnosti, existuje více jednotlivců, kteří bydlí sami ve vlastním bytě, v průměru se zvětšila plocha bytu na obyvatele. Vynálezy 20. století, jako telefon, rádio, televize, počítač, internet atp., přinesly nové způsoby interakce. Přímá setkání na veřejných prostranstvích lze nahradit nepřímou komunikací. Chceme-li znovu vnést život na veřejná prostranství, musíme nabídnout prostranství vysoké kvality, což značí – čas, který lidé na prostranství stráví, je dán do značné míry kvalitou tohoto prostranství“. (Sedlák 2008)

V mnohém se shoduje s dánským architektem a urbanistou Janem Gehlem (2002), který píše: „Stále větší části každodenního života lidí se odehrává v soukromé sféře, v soukromých domech, u soukromých počítačů, v soukromých autech, na soukromých pracovištích a v silně kontrolovaných nákupních centrech. Zdá se, že v této společenské situaci je logicky změněná a významná pozice města jako veřejného prostoru a setkávání. Právě tato protiváha a tolikeré nepřímé komunikaci a všudypřítomnému soukromému sektoru získává přímé setkávání lidí, používání svých smyslů a bezprostřední interakce takovou atraktivitu“ (Gehl 2002)

Průkopníkem mezi městy, která začala řešit otázku veřejných prostorů, se stala dánská Kodaň a touto problematikou se zde zabývají již od šedesátých let 20. století. V minulých letech město Kodaň pořídilo generel veřejných prostorů, určující hlavní tepny města, komerční ulice, spojnice, náměstí a promenády. Kodaň stanovila

charakter jednotlivých ulic, náměstí, jak je do budoucna revitalizovat, co je klidová zóna, co je obytná ulice, co obchodní ulice apod.

V Čechách se touto otázkou začali urbanisté podrobněji zabývat až v 90. letech 20. století a v mnohém jsme měli co dohánět a co se učit. „To nové, co jsme v zahraničí mohli „okoukat“, nebyl jen samotný vzhled a funkčnost veřejných prostranství, ale současně i způsob jejich plánování. Byl výrazně opřen o zapojení občanů do tohoto procesu“. (Nawrath 2008)

3.2.3. Veřejný prostor jako místo, prostor, charakter

Existují pojmy, které charakterizují veřejného prostranství, analyzují jeho vlastnosti, dělí dle různých hledisek. Například Christian Norberg-Schulz (1994) označil jako základní, nejobecnější, ale zcela konkrétní čtyři pojmy, které vystihují charakter a kvalitu konkrétního veřejného prostoru – jsou to pojmy „místo“, „prostor“, „charakter“ a „genius loci“.

- MÍSTO – člověk je umístěn v prostoru a zároveň je vystaven určitému charakteru prostředí. Každé místo se vyznačuje něčím jedinečným, pro dané místo charakteristickým. V geniu loci dle Schulze má každé místo své dvě základní funkce – orientaci a identifikaci. Na jejich základě vnímáme prostorové a charakterové vlastnosti daného místa.
- PROSTOR – existenciální dimenze, která zahrnuje základní vztahy mezi prostředím a člověkem, která mu dává pocit existenční opory
- CHARAKTER – základ, podstata bytí, živý svět – vyjadřuje obecnou celkovou atmosféru, obsahuje velmi konkrétní dimenzi
- GENIUS LOCI – vzájemné propojení a integraci prostorových a charakterových vlastností „místa“ = „je vyjádření pro skutečnost, kde se nám nedostává slov“ . (Norberg-Schulz 1994)

Na těchto základních pojmech se shoduje většina odborníků, jen některé pojmy definují jinak, jako například Svašek (2002), který označuje „místo“ jako aktuální lokalitu, tedy jako fyzické prostředí, které je dějištěm každodennosti. Naproti tomu

„prostor“ slouží jako pojem pro obecnou představu lidí o dané lokalitě. Prostor je tak spíše mentálním obrazem než konkrétní lokalitou. (Svašek 2002)

Sám pojem „veřejný prostor“ je pojmem mezioborovým, který se vzhledem ke svému charakteru dostává do oblasti mnoha vědních disciplín. Pomocí těchto vědních disciplín, kterými jsou např. sociologie, ekonomie, urbanismus, psychologie, geografie apod., se snažíme o pojmenování, vnímání, tvorbu, reflexi a hodnocení některých významných kvalit, hodnot a charakteristik veřejných prostranství. Mezi pojmy, které se tak z tohoto úhlu pohledu dostávají do popředí, lze uvést kategorie jako genius loci, atmosféra, nálada, tvářnost. (Krykorková 2008)

Veřejná prostranství by měla být chápána jako komplexní jev, do kterého se promítají jak široké charakteristiky kulturní a společenské, tak úzké kategorie prostoru a charakteru místa.

Veřejné prostory jsou tvořeny celou řadou činitelů, které plní rozličné funkce – jedná se o funkce ekonomické, estetické, kulturní, psychologické a sociální. Ukazuje se, že stejně jako v jiných oblastech, je vytvoření rovnováhy mezi všemi činiteli základních předpokladem zdravého a životaschopného prostředí a zahrnutí souvisejících vědních disciplín, by se mělo stát nezbytnou součástí porozumění při projektování těchto míst. (Krykorková 2008)

3.2.4. Hodnocení veřejných prostorů

Každý veřejný prostor musí mít svou užitnost (funkčnost) - k něčemu sloužit a svou kvalitu. Kvalitní veřejný prostor = dobrý veřejný prostor.

Kvalita a funkčnost veřejných prostorů a to, jak se do popředí zájmu architektů dostávají problémy dopravní, technické či hygienické a jak jsou zároveň podceňována a někdy zesměšňována hlediska umělecká zajímala také rakouského architekta a urbanistu Camilla Sitteho (1995), podle kterého se při navrhování a tvorbě měst „v technickém ohledu vykonalo velmi mnoho a naopak v ohledu uměleckém téměř nic.“ (Sitte 1995)

Uznávaný urbanista, který se kritérii kvality a užitnosti veřejných prostorů zabývá, je dánský profesor Jan Gehl a jeho tým, ale též sdružení amerických odborníků na tuto problematiku, kteří si založili organizaci pod názvem Project for Public Spaces (PPS). Obě tyto skupiny, jak kolem Gehla, tak i PPS považují užitnost veřejného prostranství za hlavní ukazatel jeho kvality. Zatímco Gehl důkladně zkoumá chování lidí a z toho odvozuje obecné principy, v organizaci PPS kladou minimálně na stejnou úroveň přímou komunikaci s uživateli daného místa a snaží se o angažovanost místních partnerů, ať už jednotlivců nebo institucionálních rezidentů a tuto vidí jako klíčovou pro udržitelnou správu daného prostranství. (Sedlák 2008)

Metodika vyvinutá v Project for Public Spaces (PPS) zvaná Placemaking, neboli Utváření místa, analyzuje čtyři hlavní kritéria kvalitního veřejného prostoru, kterými jsou:

- dostupnost,
- vzhled a pohodlí,
- využití a aktivity,
- vztahy v komunitě.

DOSTUPNOST - bezbariérovost a snadná orientace je pro dobrou dostupnost zřejmá. Méně jasná je potřeba atraktivních tras daných například živým parterem namísto chodníků lemovaných holými zdmi.

VZHLED A POHODLÍ - je tradičně sledovanou kategorií. Často se však dbá více na design laviček než na jejich umístění, přičemž např. možnost výběru místa k sezení je důležitým aspektem pro využívání prostranství.

VYUŽITÍ A AKTIVITY – „programování“ prostranství nebývá v rukou architektů, nicméně představa o tom, k čemu a jak místo bude využíváno, by měla být známa už při plánování jeho úprav.

VZTAHY V KOMUNITĚ – míra sounáležitosti s místem většinou klesá s rostoucím počtem obyvatel obce, tedy s rostoucí anonymitou. Cílem by však mělo být posílení místních vazeb, čehož lze dosáhnout v první řadě zapojením místní komunity do samotného utváření prostoru.

Na rozdíl od PPS urbanista Jan Gehl (2002) stanovil pouze tři základní kritéria kvality veřejných prostorů, ovšem u obou skupin se nejedná pouze o fyzické vlastnosti prostranství, ale i o veřejný život na něm.

Gehl (2002) uvádí tyto tři základní kritéria kvalitního veřejného prostoru:

- pocit bezpečí (to je základem)
- pohodlí
- požitek (proč se rádi na určité místo vracíme, proč zrovna zde chceme pobývat). (Gehl 2002)

POCIT BEZPEČÍ – místo bez lidí a bez aktivit působí nebezpečně a snadno podléhá vandalismu a kriminálním činům. Řešením je takové prostředí, na které mohou po celých 24 hodin dohlížet lidé, tedy takové, kde jsou promíšeny funkce bydlení, pracovních příležitostí, obchodů, služeb i rekreace.

Dalšími popsánymi aspekty pro splnění těchto kritérií jsou:

ZKLIDNĚNÁ DOPRAVA – ulice na náměstí plná aut v pohybu i odstavených, jsme si zvykli vnímat jako něco samozřejmého. Motorová doprava však zásadně snižuje kvalitu prostředí hlukem a zplodinami a zabírá cenný prostor. Dopravní koridory jsou bariérami pro pohyb městem či samotným prostranstvím. Lidé mají strach se zde pohybovat, natož pobývat delší dobu. Je třeba hledat správnou míru koexistence jednotlivých druhů dopravy s ohledem na význam daného místa.

PODMÍNKY PRO CHŮZI – špatné podmínky pro chůzi jsou překážkou v užívání prostranství, zejména pro specifické uživatele, např. pro děti nebo seniory. Nepřehlednost, absence značení, podchody, nadchody nebo nesouvislé pěší trasy přispívají k nepohodlí. Chůze jako přirozený a všestranně prospěšný pohyb územím obce by měla být podpořena minimem přerušování pěších tras a pohodlnými přechody.

PODMÍNKY PRO ZASTAVENÍ A POSEZENÍ – život ve městě je více než jen chůze. Pokud chybí vhodně umístěné zóny pro zastavení a odpočinek a plochy určené k posezení, veřejná prostranství se stávají jen dopravními koridory. Městské prostředí je pak mnohem chudší a městský život se omezuje na minimum. Pokud chceme v tomto ohledu vytvořit dobré podmínky, je dobré vědět, že lidé se rádi zastaví a posadí v chráněných místech, například na hraně prostoru, u fasády nebo zídky, kde mají krytá záda, na místech, kde cítí určitou podporu. Z těchto důvodů je důležitá členitost parteru, výběr z míst na slunci či ve stínu, s atraktivním výhledem. Zejména mladší lidé rádi posedí i mimo lavičky na schodišťových stupních, na zídce

kašny apod. a tomuto jevu rozhodně není třeba bránit, ba naopak. Pokud je prostředí tak hlučné, že není možné hovořit a naslouchat, lidé to vzdávají a ani nezkoušejí komunikovat. Problémové prostranství je tak ochuzuje o důležitou formu kontaktu.

MOŽNOST VIDĚT – zajímavé pohledy a výhledy mohou být dalším obohacením života ve městě a to nejen při pobytu na místě, ale také při chůzi, kdy zajímavá scéna potlačuje vnímání času potřebného k ujití vzdálenosti. Zohlednění této podmínky je záležitostí zejména promyšleného urbanistického přístupu.

MOŽNOST PRO DALŠÍ AKTIVITY A INTERAKCE – kromě chůze, zastavení, sezení, vidění, mluvení a naslouchání je zde řada dalších aktivit, které by měly být vzaty v úvahu. Kašna nebo socha mohou být atrakcí pro dospělé a herním prvkem pro děti. Prostranství může být využíváno také aktivně (rekreační běh, brusle apod.) a to v různé denní i roční doby. Veřejná prostranství jsou také místem různých příležitostných akcí, které zvyšují atraktivitu života ve městě – trhy, výstavy, festivaly, happeningy. Pro tyto akce by měly být vytvořeny vhodné podmínky, ale zároveň by tyto aktivity neměly negativně ovlivňovat běžný každodenní život.

MĚŘÍTKO A MIKROKLIMA – pro pohodu na veřejném prostranství je důležitá jeho rozloha, stejně jako velikost a charakter přilehlých budov. Jako vhodný poměr budov a šířky ulice je dle Gehla (2002) uváděn poměr 1:1 až 1:2, ale vždy záleží na konkrétní situaci. Člověk se cítí dobře spíše na menších prostranstvích, kde i parcelace je drobného měřítka, stejně jako členěné fasády přilehlých budov. Této charakteristice odpovídá tradiční zástavba center našich měst – naopak nová výstavba bývá příliš rozvolněná a lidské měřítko postrádá. V případě nevymezených prostorů brání lidem v užívání i horší mikroklima – zejména průvan a chybějící ochrana před deštěm. (Gehl 2002)

Napojenost a snadný příchod, který umožní zájemcům snadnou účast ve veřejném prostoru je předpokladem pro úspěšný veřejný prostor. Důležitá je také kvalita prostředí, která zahrnuje mimo jiné jeho důstojnost a odolnost. Kladem je jedinečnost, identita, příznivě působí, pokud byl prostor navržen a uspořádán pod vedením jedné myšlenky. K urbánní estetice patří význam místa, veřejný design.

Vedle toho místo by mělo mít tzv. „sociabilitu“, tj. vlastnosti, které podporují shlukování a komunikaci jedinců.“ (Schmeidler 1999)

Strukturu charakteristik utvářejících kvalitu prostoru a místa shrnul a rozšířil o některé zajímavé a důležité atributy Norberg-Schulz (1994), který poukazuje na to, že tyto aspekty nám mohou umožnit přiblížit se k vlastnostem a kvalitám veřejného prostoru, více ho pochopit a hodnotit.

- funkce detailu – věci vysvětlují prostředí, věci samy nabývají svůj význam a činí jeho charakter zjevným (Norberg-Schulz 1994)
- kapacita a stálost místa – existují určité meze pro přijímání nových obsahů (Norberg-Schulz 1994)
- světlo – i světlo dokresluje tvářnost – protože stín patří světlu (Kahn, 1999)
- měřitelnost a neměřitelnost – právě neměřitelné je tím jediným, co uchvacuje vědomí, na měřitelném tolik nezáleží (Kahn 1999)
- výjimečnost a výrazovost – ostrost hranice, kontrasty povrchu, formy, intenzity, složitosti, velikosti i druhu využití, umístění (Lynch 2004)
- vizuální rozsah – fyzická skutečnosti nebo symbolický význam umocňuje naše představy – jejich pronikavost, rozsah a hodnotu (Lynch 2004)
- pomalost – architektura potřebuje čas, aby mohla navázat na historii, aby zapustila kořeny v kultuře, aby obnovila pocit komunity (Pallasmaa 2005)
- plasticita – v architektuře se prosazuje stále větší plochost a člověk se jen velmi málo podílí částí řemesel na výstavbě – povrchy staveb, které jsou tenké, ploché, vstupují do prostoru jako dělící stěny (Pallasmaa 2005)
- autentičnost – znamená původnost, možnost identifikace s vlastními emocemi, možnost zakoušet vlastní bytí. „Stavby a města vytyčují kontinuum kultury, do něhož se sami umisťujeme a v němž můžeme poznat vlastní identitu“. (Pallasmaa 2005)

Každý veřejný prostor má pro dané místo, pro dané obyvatele i návštěvníky svou kulturní i emoční sílu. Čím silnější genius loci tohoto místa je, tím častěji a raději se sem lidé vracují.

3.2.5. Aktivity na veřejných prostorech

Jan Gehl (2000) při své práci s již vytvořeným prostorem v městské struktuře využívá také znalosti toho, jak lidé dané místo využívají a k tomuto užívá několik kvalitativních i kvantitativních metod:

- SČÍTÁNÍ PROCHÁZEJÍCÍCH LIDÍ – jehož cílem je zjistit počet návštěvníků místa, včetně porovnání intenzity na jednotlivých přístupech
- SLEDOVÁNÍ TRAS – zjišťování rozložení cílů a tras návštěvníků
- MAPOVÁNÍ AKTIVIT – zjišťování způsobu trávení volného času na prostranství a využívání prostranství v různých denních dobách. Touto metodou můžeme např. určit poměr mezi celkovým počtem návštěvníků a počtem těch, kteří se na prostranství zastaví a tráví zde určitý čas

Jan Gehl (2000) mapuje aktivity, které lidé na veřejných prostorech provozují a tyto dělí na:

NEZBYTNÉ AKTIVITY - materiální prostředí na ně má jen mírný vliv – lidé vykonávají bez ohledu na to, jaké je počasí nebo zde je vykonávat chtějí či nikoliv (chození do zaměstnání, do školy, čekání na autobus, cesta na nákup apod.)

VOLITELNÉ AKTIVITY – za optimálních venkovních podmínek – vykonávají lidé pouze když chtějí a mají k nim vhodný prostor, dobu, počasí (procházka, sezení, postávání, hry apod.)

SPOLEČESNKÉ AKTIVITY - závisejí na přítomnosti jiných lidí – vznikají tam, kde jsou vhodnější podmínky než jaké jsou u aktivit nezbytných a volitelných (hry dětí, poslouchání, pozorování ostatních lidí, povídání apod.)

Obr. č. 1. – Grafické znázornění vztahů mezi kvalitou venkovních prostor a poměrným výskytem venkovních aktivit

Typ aktivit	Kvalita materiálního prostředí	
	Špatná	Dobrá
Nezbytné aktivity	●	●
Volitelné aktivity	●	● ●
Společenské aktivity	●	●

Zdroj: J. Gehl (2000)– Život mezi budovami

Čablová (2003) na rozdíl od Gehla (2000) dělí aktivity pouze na nezbytné a volitelné a uvádí: „Důležité je pochopit kategorizaci lidských městských aktivit – nezbytné aktivity, jako jsou denní pochůzky a neodkladné záležitosti omezit nelze, zlepšení kvality veřejných prostorů může jejich výkon pouze zpříjemnit. Avšak volitelné aktivity jsou kvalitou prostředí ovlivněny maximálně a město, které neposkytne pro tyto aktivity kvalitní veřejný prostor, riskuje stáhnutí obyvatel do svých soukromých příbytků a vylidnění města, tedy devastaci toho, co město dělá městem“. (Čablová 2003)

Na skutečnost, aby byl prostor dostatečně živý, přitahoval obyvatele a stal místem určitých aktivit, poukazuje nejen Schmeidler (1999), který říká: „aktivity na veřejných prostorech jsou první a neopomenutelnou podmínkou. Schmeidler (1999), ale na aspekt kvalitního veřejného prostoru upozorňuje ve své práci také Kent (2007), který uvádí že: „V době, kdy se města rychle proměňují, je oživení veřejných prostorů a alespoň částečné navrácení původní funkce veřejného prostoru nutností, která umožní lidem vykonávat volitelné a společenské aktivity a ne pouze aktivity nezbytné jako tomu prozatím u většiny z těchto prostorů je“. (Kent 2007)

3.3. Typologie veřejných prostorů

Typologický přehled veřejných prostorů má za cíl shrnout známé i méně frekventované typy veřejných prostorů tak, aby bylo možné každý z veřejných prostorů zařadit do určité kategorie, zařadit ho do určitého typu a dále subtypu. Toto členění může napomoci architektům a urbanistům při jejich práci a zpřehlednit tato místa užívaná námi všemi v každodenním životě.

3.3.1. Základní typologie

Veřejné prostory zkoumá v jednom ze svých projektů také Ministerstvo pro místní rozvoj. Jeho typologie veřejných prostorů dle prostorového typu se dělí na:

- ulice
- náměstí, náves, tržiště
- zeleň
- ostatní plochy

Typologie veřejných prostorů MMR (prostorový typ) je totožné s typy dle Šilhánkové (2008):

– **ulice, náměstí, zeleň a ostatní plochy,**

ale Šilhánková dále tyto člení na subtypy jako například nábřeží, náves, park, nákupní centrum a mohou volně přecházet jeden v druhý. (Šilhánková 2008)

Takto řadí Šilhánková (2003b) typy a subtypy veřejných prostorů:

ulice - jsou prostorem mezi domy protáhlého tvaru

- subtypy: nábřeží, pasáž

náměstí - prostranství ohraničené domy, které slouží ke shromažďování lidí

- subtypy: náves, tržiště

zeleň - v intravilánu jde o plochy s přírodními prvky, především rostlinného charakteru

. subtypy: parky, lesoparky, aleje

ostatní plochy - jsou to další nedefinovatelné útvary v prostoru obce, které nemají jasnou funkci nebo ohraničení prostoru. Mohou to být travnaté nebo zpevněné či nezpevněné plochy

- subtypy: parkoviště, apod. (Šilhánková 2003b)

Členění veřejných prostorů Kaplana (2008) je oproti Šilhánkové (2003b) rozvinutější a v jednotlivých typech obsáhlejší, i když v základních typech, kterými jsou ulice a náměstí se shodují. Kaplan člení veřejné prostory následovně:

1. ULICE

A. PÁTEŘNÍ ULIČNÍ PROSTOR (městské třída, bulvár, prospekt, atd.)

B. STANDARDNÍ ULIČNÍ PROSTOR (běžné obslužné ulice)

C. PARKOVÝ ULIČNÍ PROSTOR (ulice s výrazným parkovým a středovým doprovodem)

D. OBYTNÝ ULIČNÍ PROSTOR (obytné ulice)

E. PĚŠÍ ULIČNÍ PROSTOR (pěší ulice, uliční schody, kryté ulice)

2. NÁMĚSTÍ

A. POLYFUNKČNÍ CENTRÁLNÍ NÁMĚSTÍ (ústřední městské a čtvrt'ová náměstí)

B. DOPRAVNÍ NÁMĚSTÍ (s velkou křižovatkou, přednádražní prostory)

C. PĚŠÍ NÁMĚSTÍ

D. PARKOVÉ NÁMĚSTÍ

E. OBYTNÉ NÁMĚSTÍ

3. NÁBŘEŽÍ

A. POLYFUNKČNÍ NÁBŘEŽÍ

B. DOPRAVNÍ NÁBŘEŽÍ

C. PARKOVÁ NÁBŘEŽÍ

D. VYHRAŽENÁ NÁBŘEŽÍ

4. VEŘEJNÉ PARKY, ZAHRADY, HŘBITOVY, OSTROVY

5. VSTUPNÍ PŘEDPROSTORY AREÁLŮ A BUDOV

6. DOPRAVNÍ PROSTORY (mimo uličních) - dopravní koridory, velká parkoviště, křižovatky, mosty, tunely, nádražní a letištní haly

7. VEŘEJNÉ VNITRO BLOKY, NÁDVOŘÍ

8. VEŘEJNÉ PODZEMNÍ PROSTORY – velkoplošné podchody, vestibuly, eskalátorové tunely, veřejné garážové prostory, historické katakomby
9. DROBNÉ VEŘEJNÉ PROSTORY PRO DOPRAVU A POHYB PĚŠÍCH – průchody, průjezdy, podchody, loubí, kryté chodníky, pasáže, atria a dvorany, lávky, pěší tunely, nástupové rampy, portiky
10. NOVÁ NÁKUPNÍ (sportovní, kulturní, zábavní) CENTRA, MULTIPLEXY
11. POLOVEŘEJNÉ PROSTORY
 - NEVYHRAZENÉ PRIVÁTNÍ PROSTORY,
 - VYHRAZENÉ PRIVÁTNÍ PROSTORY,
 - INTERIERY ODBYTOVÝCH PLOCH OBCHODŮ A SLUŽEB,
 - PŘÍSTUPNÉ INTERIERY VEŘEJNÝCH I OSTATNÍCH BUDOV
12. VEŘEJNÉ PŘÍSTUPNÉ ČÁSTI AREÁLŮ, AREÁLY OBČANSKÉHO VYBAVENÍ, ADMINISTRATIVNÍ, SPECIFICKÉ
13. VENKOVSKÉ NÁVSI – zvláštní kategorie (Kaplan 2008)

Typologie veřejných prostorů se dle různých autorů v základu shoduje, ovšem subtypy se různí – záleží na každém (na oboru činnosti), co je pro jeho práci či potřebu důležité a rozhodující a podle toho lze daný veřejný prostor zařadit.

3.3.2. Veřejný prostor – právní a urbanistické hledisko

Veřejný prostor můžeme dělit dle Kaplana (2008) také z následujících hledisek:

dle majetku - právní hledisko (public space)

dle vnímání – urbanistické hledisko (urban space)

Veřejný prostor má svůj rozměr právní a urbanistický, současná praxe u nás často tyto pojmy nerozlišuje. Anglické ekvivalenty public space a urban space jsou výstižnější.

Právní chápání (public space) veřejného prostoru vychází z majetkových hledisek, veřejný prostor je zpravidla vymezen uličními čarami, je jasně čitelný v půdorysné stopě.

Urbanistické pojetí (urban space) chápe veřejný prostor jako širší pojem, zahrnující veřejný prostor podle vnímání a přístupnosti, součástí je i prostor poloveřejný a do veřejného prostoru obrácené privátní pozemky a fasády, za určitých okolností (např. vysokém horizontu vnímání) mohou být součástí vnímatelné urbánní scény i pozemky a stavby stojící mimo vnímání z horizontu chodce. Do veřejných prostorů lze přiřadit i obytné plochy obchodů, vybavenosti či veřejných budov.

Veřejné prostory města tak vlastně tvoří interiér města. (Kaplan 2008)

Kaplan (2008) rozdělení veřejných prostorů rozšířil ještě o subtypy - prostor veřejný, poloveřejný, polosoukromý a soukromý

A. Veřejný prostor – public space

- prostor na veřejném pozemku s neomezenou nebo omezenou přístupností (např. v určeném čase)

B. Poloveřejný prostor – semi public space

1. prostor privátní otevřený (s možným přístupem) veřejnosti
2. prostor privátní vyhrazený s omezeným přístupem veřejnosti

C. Polosoukromý prostor – semi privat space

1. prostor bez přístupu veřejnosti vymezený pro více vlastníků či uživatelů
2. vymezený veřejný prostor pro ryze soukromé účely (zpravidla dočasně, např. zábor stavební)

D. Privátní prostor – privat space

- prostor na soukromém pozemku bez přístupu veřejnosti (Kaplan 2008)

Dále dělí veřejné prostory dle přístupnosti na:

1. Neomezeně přístupné

a/ veřejné (ulice, náměstí, mosty, lávky, podchody, vestibuly, loubí atd., popř. některé průchody, pasáže, parky, vnitrobloky, tunely, zahrady atd.)

b/ poloveřejné otevřené (neoplocené RD, předzahrádky, atd.)

c/ areály s nepřetržitým provozem (nádraží, letiště, terminály)

2. Omezeně přístupné

a/ placené veřejné (areál občanské vybavenosti, ZOO, hrady, metro, rozhledny, sportovní areály, dálnice EU, perony nádraží, lodičky, katakomby, atd.)

b/ časově omezené veřejné (některé parky, zahrady, vnitrobloky, pasáže, atd.)

c/ obtížně přístupné veřejné (vodní hladiny vyjma osob. dopravy, strmé svahy, náplavky, tunely, dopravní linie ČD atd.)

d/ přístupné za zvláštních podmínek (rezervace, lesní cesty, privátní cesty, pozemky škol, správní budovy, privátní lesy, pole, atd.) (Kaplan 2008)

3.3.3. Členění dle významu a funkce

Již v dávné historii měst měly veřejné prostory tři základní funkce. Fungovaly jako místo setkávání, místo k prodeji a obchodování a jako místo pro dopravu. Lidé zde mohli hovořit, vyměňovat si zboží nebo se jen pohybovat. Všechny funkce jsou zásadní a v tradičních městech se tyto tři funkce objevují vedle sebe v rovnováze. V posledních letech se tento soubor v mnoha městech značně rozrušil řadou faktorů, především však rozšířením automobilové dopravy. (Gehl 2003)

Šilhánková (2008) se se základním dělením Gehla (2003) ztotožňuje, jen v souvislosti s měnícími se faktory, které ovlivňují současné veřejné prostory, rozšířila toto členění o některé nové funkce, například funkce rekreační či smíšenou.

Šilhánková uvádí tyto základní funkce veřejných prostorů:

- společenská / reprezantační
- obchodní
- shromažďovací/rozptylová
- dopravní
- rekreační / oddechová
- obytná
- smíšená.

Myslím si, že Šilhánková (2008) dobře reaguje na změny v životním stylu dnešních obyvatel a na měnící se požadavky na funkce veřejných prostorů a rozšíření základních funkcí veřejných prostorů je logickou reakcí na danou situaci.

Dělení funkcí veřejných prostorů dle Kaplana (2008) je prakticky sloučením funkcí určených Šilhánkovou (2008) a Gehlem (2003), avšak Kaplan (2008) dále dělí veřejné prostory dle významu, a to na:

- lokální
- místní
- okrskový
- celoměstský
- regionální
- nadregionální.

Ulice a veřejné prostory obecně jsou jedněmi z klíčových prvků tvořících sídla. Základní funkce si určil také Dopravní program Nadace Partnerství, který si jako jeden bod ze svých cílů stanovil zmírňování negativních vlivů dopravy na životní prostředí a veřejná prostranství. Hlavní funkce určené Nadací Partnerství se ve velké míře shodují s funkcemi určenými Šilhánkovou, jsou však doplněny o některé nové funkce, například funkci estetickou, hygienickou. Funkce veřejných prostorů dle Nadace Partnerství jsou:

- kompoziční a strukturální (členění sídla, tvorba jeho struktury a půdorysu)
- prostorotvorná (vytváření a vymezení prostoru sídla)
- estetická (základní prvek vnímání sídla i jeho architektury, estetický dojem)
- obytná (životní prostor obyvatel, místo pro hry dětí)
- obchodní (prostor, kde se odehrávají obchodní vztahy)
- společenská a kulturní (prostor pro setkávání lidí a navazování sociálních kontaktů)
- dopravní (zajištění dostupnosti a dopravní obsluhy území)
- hygienická (osvětlení, oslunění a větrání přilehlých budov, výskyt zeleně)
- technická (prostor pro vedení inženýrských sítí a jejich napojení na zástavbu)

Prudký rozvoj automobilismu přinesl i změny v charakteru a funkci uličního prostoru. Ulice je čím dál více vnímána především jako prostor vyhrazený dopravě, a to na úkor její obytné, společenské a estetické funkce. Jedoucí a zejména parkující automobily postupně obsadily velkou část veřejných ploch a znemožnily na nich další aktivity. (URL 2)

Dalším dělením veřejných prostorů dle Kaplana (2008) je dělení veřejných prostorů dle vzniku:

1. Rostlý, aditivní
2. Založený, komponovaný

a dále dle rozsahu vnímání (urbánní prostor)

1. Prostorově otevřený, celoměstský rozsáhlý - z letadla, kopců, vyhlídek, vysutých mostů, rozhleden, zábavných kol, z dominantních objektů., z nábřeží atd. Závislé na morfologii, výšce horizontu.
2. Prostorově lokálně vymezený - ulice, náměstí atd.
3. Prostorově úzce vymezený (interierový) - podchody, pasáže, vestibuly, dvorany (Kaplan 2008).

3.4. Faktory ovlivňující veřejný prostor

Čím je ovlivněn veřejný prostor a co spolupůsobí na jeho originalitu? Najdeme mnoho prvků a vlivů, které se na tomto podílejí. Je to například:

- Doba a charakter vzniku a historické vrstvy
- Tvarování a proporce prostoru, příznivé vnímání prostoru
- Morfologie terénu a úloha dalších přírodních prvků v prostoru
- Charakteristické dominanty prostoru
- Kvalita urbanistického detailu, parteru, přítomnost výtvarných děl atd.
- Převažující funkce prostoru (Kaplan 2008)

Faktory ovlivňujícími veřejný prostor určuje Šilhánková 2008 následující:

- faktor urbanistický
- faktor sociální
- faktor ekonomický
- vybavení veřejných prostorů

V urbanistickém faktoru určuje tři průměty urbanistické struktury – funkce – provoz – prostor. Bere existenci veřejného prostoru jako takového a také jeho úspěšnost fungování.

V sociálním faktoru zdůrazňuje působení veřejného prostoru na uživatele a jeho společenskou funkci (bezpečnost, počet uživatelů veřejného prostoru, apod.)

Ekonomický faktor dělí na dvě skupiny:

- A) Ekonomický dopad veřejných prostorů vzhledem k jejich kvalitě a úspěšnosti
- B) Ekonomická problematika týkající se vzniku a údržby veřejných prostor.

Vybavení veřejných prostorů – tento faktor je nejvíce vnímán samotnými uživateli veřejného prostoru, je tím faktorem, který je patrný na první pohled, který je užíván (sedací prvky, herní prvky, umělecká díla, drobná architektura, mobiliář apod.) (Šilhánková 2008)

Faktor vybavení veřejných prostorů je velice zajímavým a rozsáhlým tématem, které by vydalo na samostatnou práci. Stejně zajímavou se mi jeví otázka zeleně ve veřejných prostorách, která se od poloviny 15. století stala nedílnou součástí téměř všech kvalitních veřejných prostorů. I v tomto případě se domnívám, že téma zeleně ve veřejných prostorách by stálo za zpracování samostatné práce.

3.5. Funkční a provozní nedostatky veřejných prostorů

V různých vývojových etapách sídel a s nimi úzce souvisejících veřejných prostorech byly zaznamenány situace a případy, které prokazují, že ve veřejných prostorech sídel se vyskytují funkční a provozní nedostatky, které se často opakují, ale také ty, které se naopak objevují zcela nově.

Jejich rekapitulaci a možnosti regulace popsal ve sborníku Ivan Kaplan (2003):

1. Deficit velikosti (dimenzování) veřejného prostoru ve vztahu k jeho funkčním potřebám
2. Deficit identity veřejného prostoru spojený s mnohonásobným opakováním prvků skladby
3. Deficit přírodních prvků ve veřejném prostoru
4. Deficit přetíženosti veřejného prostoru dopravou a parkováním

5. Destrukce veřejného prostoru technickou infrastrukturou, včetně kontejnerů
6. Destrukce veřejného prostoru lokalizací neaktivních funkcí na jeho hranách (regulace plotových hran)
7. Deficity veřejného prostoru v důsledku vymezení privátního,
8. Deficit bezpečnosti ve veřejném prostoru
9. Deficity bydlení při veřejných prostorech center měst
10. Destrukce veřejného prostoru nežádoucími objekty (velkoobjemovými a provizorními objekty)
11. Destrukce veřejného prostoru nežádoucími funkcemi
12. Destrukce veřejného prostoru neúdržbou
13. Destrukce veřejného prostoru z důvodů „vlastnické umíněnosti“.

Jako původce deficitů a nerovnováh ve veřejných prostorech nespatřuje Kaplan pouze architekty či projektanty, ale velmi často přímé investory, dále tvůrce neodpovědných rozhodnutí za město či obec, správce majetku, jednotlivé vlastníky či organizace, ale v některých případech i běžné obyvatele. (Kaplan 2003)

3.6. Veřejné prostory a dopravní infrastruktura

Dopravní komunikace jsou jednou ze skupin veřejných prostorů a doprava jako taková se ve velké míře odráží v každém městě i vesnici. Různými doporučenými úpravami je možné zklidnit, zpříjemnit a zjednodušit vztah který mezi lidmi a dopravou existuje.

Veřejné prostory se nenacházejí ve městě samostatně, tvoří soubory ulic, náměstí, zeleně a ostatních ploch - tvoří systém. Nejdůležitější v tomto systému je bezpečný pohyb a pobyt chodců, ačkoli v současnosti je dávana přednost spíše plynulému provozu automobilů a zajištění dostatečných prostorů pro jejich parkování. Smyslem úprav veřejných prostorů by mělo být nejen vytvoření obyvatelného prostoru, ale také vytvoření komplexního městského systému s určitou analogií v ÚSES. (Šilhánková 2008)

Jak uvádí Madden: „Pro fungující veřejné prostory je typické dobré propojení zavedenou infrastrukturou, například ve formě chodníků a silnic. Dalším jejich znakem je to, že jsou budovány jako otevřená prostranství a podporují veřejnou dopravu“. (Madden 2003 in Schwarz 2007)

Dopravní infrastrukturou se ve svých skriptech zabývá také Ing. arch. Patrik Kotas, který uvádí, že: „Doprava má od průmyslové revoluce největší vliv na uspořádání osídlení a sídel“. (Kotas 2009)

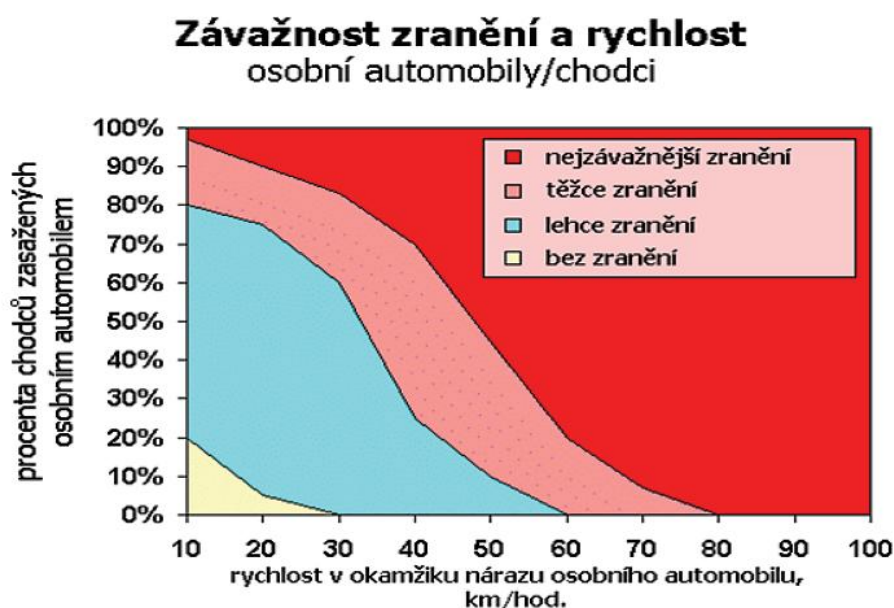
Jeho základní členění dopravy je:

- A) pěší, cyklistická, železniční, silniční, letecká a vodní
- B) v pohybu X v klidu
- C) individuální X hromadná

Dopravní infrastruktura ve veřejných prostorech se v posledních letech rozvíjí obrovským tempem. Snahou urbanistů i architektů je regulovat tento deficit, vytvářet zóny bez motorových vozidel a zkvalitňovat prostory pro pěší a cyklisty o bezpečnostní prvky a bezbariérové přístupy.

Snížení rychlosti vozidel přispívá k výraznému snížení počtu dopravních nehod i jejich následků.

Obr. č. 2 – Graf vlivu rychlosti automobilu na zranění chodce

Zdroj: URL 3

Ke zlepšení kvality života, zejména posílení bezpečnosti, sociálních kontaktů a dalších funkcí ulic a veřejných prostranství, se využívá nejrůznějších kombinací městského plánování a dopravního inženýrství. Výsledkem jsou dopravně zklidněné oblasti či zóny, kde uspořádání ulic a náměstí dopravní využití umožňuje, ale různá stavební a organizační opatření regulují intenzity a rychlost motorizované dopravy na úroveň přijatelnou pro různé další funkce. Návod na zklidnění dopravy ve veřejných prostorech a tím ke zvýšení bezpečnosti sepsal Ústav pro ekopolitiku, o.p.s., který určil čtyři typy zón, které umožňují bezpečný pohyb po veřejných prostranstvích.

Shared Space

Ve vymezeném území jsou odstraněny dopravní značky a prostor je upraven tak, že není patrný rozdíl mezi jízdní dráhou a prostorem pro chodce a tvoří jednu úroveň. Dopravní pravidla jsou nahrazena pravidly sociálními – řidiči se přizpůsobují sociálnímu a kulturnímu prostředí. (URL 3)

Zóna 30

V zahraničí se jako zóny Tempo 30 označují celoplošně zklidněné oblasti v obytném území, obvykle s výrazným podílem bydlení a společenských funkcí (školy, obchody, sociální a zdravotnická zařízení). Jak sám název napovídá, nejvyšší přípustná rychlost je omezena na 30 km/h, obvykle zde najdeme méně dopravního značení, jen vjezdy do oblasti jsou výrazně vyznačeny, aby si řidiči mohli uvědomit jiný jízdní režim. Všude platí přednost zprava, je zde zachováno rozdělení ulice na chodník a vozovku, ale šířka vozovky je menší než obvykle. Chodci musejí používat chodník, ale mohou vozovku přecházet kdekoliv. Cyklisté jezdí v dopravním prostoru automobilů, parkovací místa často odděluje uliční zeleň a v ulici bývají vysázeny stromy a keře.

Obytná zóna

Značka obytná zóna už sama naznačuje, že jde o oblast, kde by se i děti měly cítit bezpečně. Nejvyšší dovolenou rychlostí je zde 20 km/h a řidiči musejí počítat s pohybem chodců. Celá plocha ulice je totiž v jedné výškové úrovni – komunikace není rozdělena na vozovku a chodníky – a plocha je společná pro všechny druhy dopravy. Řidiči zde nesmějí chodce ohrozit ani omezovat, pěší by ale neměli provoz vozidel zbytečně omezovat či dokonce jízdu znemožnit. Parkování je možné jen v

místech, která jsou jako parkovací plochy vyznačena. Používá se zde řada prvků, které usnadňují řidiči, aby pomalou jízdou „vydržel“ – směrové šikany, plochy s vysázenou zelení, zúžená místa, kterými může projíždět jen jedno vozidlo a auta v protisměru musejí čekat, omezení rozhledu apod. Při výjezdu z obytné zóny dávají řidiči vozidlům na jiné komunikaci přednost.

Pěší zóna

Ulice vyznačené jako pěší zóny jednoznačně preferují chodce. Je sice možné povolit vjezd vybraným druhům vozidel, jako je dopravní obsluha a zásobování (a obvykle i v omezených denních dobách), ale i tato doprava se musí podřídit pěšímu provozu. Dopravní vztahy podtrhuje i ztvárnění ulice: jako v obytných zónách je v jedné úrovni, běžně je doplněna mobiliárem, který zdůrazňuje pobytovou funkci prostoru. (URL 4)

Zavedením alespoň některých z navrhovaných opatření, která zaručují bezpečný pohyb po veřejných prostorách ohrožených dopravou, by na mnohých místech vyřešila problémy, které mezi obyvateli a dopravou existují. Je všeobecně známé, že dopravně příliš ztížené veřejné prostory nejsou vhodné pro dobře fungující veřejný prostor, protože eliminuje veškeré aktivity v něm probíhající. (Gehl 2003)

4. METODIKA

Na základě prostudované literatury, analýz území a názorů občanů jsem vypracovala generel veřejných prostorů v obci Velké Březno.

Teoretickou část jsem zpracovávala na podkladě nastudovaných materiálů týkajících se veřejných prostorů. Doporučené knihy, literaturu a ostatní tištěné materiály jsem prostudovala prvotně a poté jsem na internetových stránkách vyhledala různé odkazy týkající se daného tématu.

V analytické části jsem potřebná data získala metodami pozorování a urbanistickým rozbohem obce Velké Březno. Protože nejsem místním občanem, tak jsem do obce dojížděla dva až třikrát týdně. Pozorování jsem započala v polovině měsíce července roku 2009 a ukončila v únoru 2010. Do své práce jsem použila také výsledky pozorování, která jsem prováděla pro svou bakalářskou práci před dvěma lety.

Cílem pozorování bylo získat informace o pohybu chodců a vozidel v obci, o dopravních tocích a o aktivitách lidí ve veřejných prostorech. Výsledky jednotlivých pozorování jsem využila při zpracování jednotlivých analýz.

Analýzou čitelnosti a vnímání sídla jsem zjišťovala, jakou má sídlo strukturu a jak funguje, tedy kde se nacházejí hlavní cesty, probíhají aktivity, jaké a kde jsou významné prvky sídla apod.

Při analýze dopravních toků jsem se zaměřila na zmapování nejfrekventovanějších ulic obce dopravou, ale také na sčítání pěších a na zahuštěnost prostoru. Při sběru dat k této analýze jsem musela ke své práci využít dobrovolníky, kteří mi při sčítání pomáhali, neboť v některých časových úsecích byla doprava na tak vysokém stupni zatížení, že jsem nebyla schopna toto mapovat sama.

Funkční analýzu sídla jsem zpracovala především na základě místní znalosti z častých návštěv obce, kdy tato představuje funkční využití sídla a jeho občanskou vybavenost.

Analýzu současného stavu veřejných prostorů v sídle jsem prováděla dle Šilhánkové (2003b) a jejího rozdělení na: ulice, návsi, zeleň a ostatní plochy a kvantitativních a kvalitativních metod Gehla (2000), podle kterých jsem sčítala procházející lidi, mapovala jejich aktivity a sledovala trasy. Tuto metodu jsem použila také pro sčítání vozidel a i v tomto případě jsem musela využít pomoci dobrovolníků.

Ke zpracování historického vývoje veřejných prostorů v obci Velké Březno jsem použila historické mapy – císařské otisky, vojenské mapování a historickou mapu z www, ale také kroniku obce, kterou mi zapůjčil starosta obce ing. Moucha k prostudování. Právě v této kronice jsem našla spoustu zajímavostí a faktů k různým obdobím vývoje obce a potřebná data jsem získala i na zámku Velké Březno.

Další potřebné informace a podklady jsem získala na třech veřejných diskusích zastupitelů obce s občany Velkého Března, kterých jsem se zúčastnila, ale také z osobních návštěv na Obecním úřadě.

Po zpracování všech analýz a na základě hierarchie veřejných prostorů jsem vypracovala generel. Navržený generel bude předložen na další veřejné diskusi zastupitelů obce s občany Velkého Března, která se bude konat v měsíci květnu 2010 a o realizaci některých doporučení se na této diskusi bude jednat.

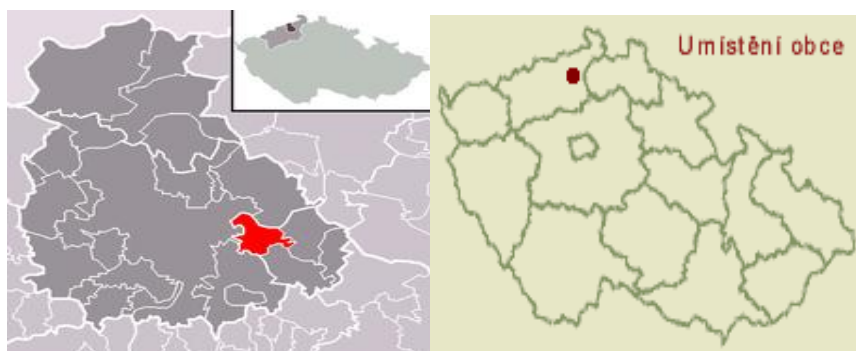
Schémata do grafické části práce jsem zpracovávala v programu Auto CAD a pro text volila Word.

5. CHARAKTERISTIKA ÚZEMÍ

5.1. Širší vztahy

Obec **Velké Březno**, leží na pravém břehu toku řeky Labe v okrese Ústí nad Labem kraj Ústecký. Obec tvoří dvě části: Velké Březno a Valtířov, tyto spadají do třech katastrů a jejich rozloha je 810 ha. Celé území obce leží v Chráněné krajinné oblasti České středohoří, která je jednou z největších a nejvýznamnějších ucelených chráněných oblastí v republice.

Obr. č. 3 – Přehledové schéma umístění území

Zdroj: URL 6

Obec se rozkládá 8 km na východ od krajského města Ústí nad Labem směrem na Děčín, který je od Velkého Března vzdálen 15 km a 15 km je vzdálené i město Litoměřice, ale jižním směrem. Obec je vzdálena pouhých 23 km od hraničního přechodu Petrovice, který leží přímo na dálnici D8, která spojuje Ústí nad Labem a Drážďany ve Spolkové republice Německo. Další dva přechody Cínovec a Hřensko se nacházejí ve vzdálenosti cca 40 km od Velkého Března.

Obr. č. 4 – Schéma širších vztahů

Zdroj: PČR ČR

Obec Velké Březno a jeho nejbližší okolí nabízí spoustu turisticky atraktivních cílů. Bezesporu nejzajímavější je zámek Velké Březno, který je vyhlášen národní kulturní památkou stejně jako kostel svatého Václava ve Valtířově a Zubnická museální železnice. Přírodní památkou je 8m vysoký skalní hřib Magnetovec a Loupežnická jeskyně o délce 130 metrů. Obě tyto památky leží v kopcích jižně od Velkého Března. Dalšími atraktivitami v okolí jsou: Muzeum lidové architektury v obci Zubnice, ekofarma Babiny, Chotkovská hrobka, Mineralogické muzeum J. E. Hibsche v Homoli u Panny, pivovar ve Velkém Březně, kde se již 250 let vaří pivo Březňák či Varta – pozůstatky nevelkého hradu dochované v podobě příkopů, valu a dalších terénních nerovností v romantickém údolí s ukrytou lesní studánku nedaleko něj.

Tabulka č. 1 – Souhrnné informace o obci Velké Březno

Souhrnné informace	
Status:	Obec
Typ města:	Pověřený obecní úřad
ZUJ (kód obce):	568350
NUTS5:	CZ0427568350
LAU 1 (NUTS 4):	CZ0427 - Ústí nad Labem
NUTS3:	CZ042 - Ústecký kraj
NUTS2:	CZ04 - Severozápad
Obec s pověřeným obecním úřadem:	Velké Březno
Obec s rozšířenou působností:	Ústí nad Labem
Katastrální plocha (ha):	810
Počet bydlících obyvatel k 1.1.2008:	2 147
Nadmořská výška (m n.m.):	139
Zeměpisné souřadnice (WGS-84):	14° 8' 30" N , 50° 39' 46" E
První písemná zpráva (rok):	1 167
Počet katastrů:	3
Počet územně technických jednotek:	3
Počet částí obce:	2

Zdroj: Český statistický úřad

Velké Březno je součástí mikroregionu Velkobřezensko a je jeho největší obcí, tudíž ji lze považovat za spádové centrum mikroregionu se sídlem matričního a též stavebního úřadu.

5.2. Historie obce Velké Březno

Ves Velké Březno je poprvé zmiňována ve druhé polovině 12.století - přesněji v roce 1167 jako „Brezina“ popř. „villa Nabrezine“, kdy oba labské břehy byly postupně kolonizovány řádem johanitů, jež zde získával rozsáhlá území od českého knížete. Mezi nejvýznamnější majitele obce patří hrabě Harrach, který koupil panství v roce 1712. Harrachové byli velmi vzdělaní lidé, kteří na panství zavedli výnosné zemědělské činnosti jako sadařství a později pěstování chmele a révy. Zájem Harachů se také postupem času obrací do sféry průmyslu, skla a textilu, a tak

rozprodávají své severočeské statky.

K držení Velkého Března se roku 1841 dostal šlechtický rod Chotků. Karel Chotek byl roku 1826 císařem jmenován nejvyšším purkrabím v Čechách. V tomto úřadě projevuje mimořádnou iniciativu v úsilí o hospodářský vývoj země a v této funkci setrval až do roku 1843. Za státní služby jej císař vyznamenal řádem Svatého rouna. Karel Chotek nechal starý zámek ve druhé polovině 19. století přestavět a vybudovali zde tzv. zámek nový. Ten vznikl původně jako vila podle projektu vídeňského stavitele H. Ferstela. Zámek byl roku 1843 rozšířen o postraní křídla a stal se trvalým sídlem rodiny Chotků. Přestavbou v letech 1885 až 1910, dle plánů drážďanského architekta Fleischera dostal podobu novorenesanční vily s anglickým parkem, tak jak jej známe dnes. Chotkové byly poslední zdejší vrchností a Velkobřezenské panství spolu se zámekem a hospodářským zázemím se stalo předmětem znárodnění v roce 1945 a poslední, bezdětný z rodu Chotků umírá v roce 1970. (URL 5)

Obr. č. 5 – Pohled na Schichtovi závody ve Velkém Březně, dnes dřevovýroba Dařina

Zdroj: OÚ Velké Březno

Obr. č. 6 – Ulice Litoměřická

© Bethal. Aufnahmezeit unbekannt.
Bitte versuchen Sie

Zdroj: OÚ Velké Březno

5.3. Charakter životního prostředí v obci

Stav životního prostředí obce je hodnocen na základě kvalitativních ukazatelů hodnotících kvalitu a stav vod, ovzduší a odpadového hospodářství. Území se nachází v CHKO České středohoří, proto vyžaduje zvláštní režim.

Kvalita ovzduší v obci je ovlivněna tzv. černým trojúhelníkem vymezeném oblastmi těžby hnědého uhlí a koncentrací tepelných elektráren v Podkrušnohoří, v okolí Lipska, na hranicích Německa s Polskem a v okolí Nisy. I když se stav ovzduší zlepšuje hlavně v důsledku montáží odlučovačů nečistot v tepelných elektrárnách, patří stále oblast okresu Ústí nad Labem, včetně obce Velké Březno k oblastem s poměrně vysokou koncentrací škodlivin v ovzduší. Významný vliv na zlepšení kvality ovzduší měla i rozsáhlá plynofikace v 90. letech, která významně přispěla ke zlepšení stavu ovzduší především v zimních měsících.

Za posledních deset let došlo také k výraznému zlepšení u kvality povrchových i podzemních vod. Ke zlepšení došlo především v důsledku výstavby a modernizace mnoha ČOV, zlepšením situace v čištění průmyslových odpadních vod a v neposlední řadě také snížením chemizace zemědělství. Uvedené skutečnosti se projeví také mj. návratem některých ohrožených druhů živočichů na svá původní stanoviště podél toku řeky Labe.

Stav životního prostředí také výrazně ovlivňuje odpadové hospodářství. V současné době je svoz komunálního odpadu organizován svozem na centrální skládky mimo obec. Určitým problémem však zůstávají divoké skládky vzniklé především v minulém období. Jejich přítomnost je alarmující také z důvodu polohy sledovaného území v chráněné krajinné oblasti.

5.3.1 Přírodní podmínky

Povrch oblasti je z geografického hlediska velmi rozdílný, příroda je rozmanitá a pestrá. Podél hranic s Německem je oblast uzavřena pásmem Krušných hor, Labskými pískovci a Lužickými horami. České Středohoří vzniklo sopečnou činností v období třetihor a má neopakovatelný krajinný ráz, s množstvím kontrastů a malebných zákoutí. Nejvýše položené místo na území kraje leží na úbočí nejvyšší hory Krušných hor - Klínovce, jehož vrchol se nachází již na území kraje Karlovarského. Jestliže pomíneme dna povrchových dolů, je nejnižše položeným bodem kraje hladina řeky Labe u Hřenska (115 m n. m.), což je zároveň nejnižše položené místo v ČR. Největším vodním tokem na tomto území je řeka Labe.

Obr. č. 7- Pohled na Velké Březno z Neštědic

Zdroj: autor

Území obce spadá do CHKO České středohoří a platí zde omezení vyplývající ze zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny. Nachází se zde rovinná část území vystupující v k.ú. Velké Březno podél Homolského potoka až k soutoku se Suchým potokem, tato je zařazena ve IV. zóně CHKO. Zbytek území je převážně zalesněn mimořádně cenným lesním společenstvem a je zařazen do II. zóny ochrany CHKO.

V území se nacházejí dlouhodobě evidované plochy zvýšené ekologické hodnoty a tři památné stromy (buk lesní, javor babyka a jeřáb břek).

Klimatologická charakteristika řadí sídlo Velké Březno do oblasti mírně teplé MT4 s charakteristikami - dlouhé léto, teplé, suché až mírně suché. Přechodné období krátké s mírným až mírně teplým jarem a mírně teplým podzimem. Krátká zima, mírná, suchá, s krátkým trváním sněhové pokrývky.

Tab. č. 2 – Klimatický charakter obce

	2004	2005	2006	2007	2008
Průměrná teplota vzduchu (°C)	9,3	9,4	9,7	10,5	9,9
Úhrn srážek (mm/rok)	386,1	428,6	398,7	497,3	560,8
Trvání slunečního svitu (h/rok)	1 703,60	1 936,40	1 814,60	1 772,80	1 598,60

Zdroj: URL 7

Zemědělský půdní fond tvoří v rovinaté části zemědělská půda a pastviny, ale převážná část oblasti je zalesněná.

Zemědělská půda celkem: 226 ha, což je 27.9% z celkové výměry obce

Tab. č. 3 - *Bilance ploch – Velké Březno (rok 2008)*

Celková výměra pozemku (ha)	811
Orná půda (ha)	67
Chmelnice (ha)	0
Vinice (ha)	0
Zahrady (ha)	30
Ovocné sady (ha)	1
Trvalé travní porosty (ha)	128
Zemědělská půda (ha)	226
Lesní půda (ha)	420
Vodní plochy (ha)	40
Zastavěné plochy (ha)	19
Ostatní plochy (ha)	105

Zdroj: ČSÚ, mapové podklady - ZABAGED

5.3.2. Cestovní ruch v obci

Přírodní podmínky, které jsou dány polohou obce Velké Březno ve východní části Chráněné krajinné oblasti České středohoří na pravém břehu řeky Labe, skýtají dobré možnosti pro cestovní ruch. Významné faktory ovlivňující turistickou atraktivitu jsou:

- relativně snadná dostupnost obce
- přírodní, historické a kulturní památky.

Mezi významné historické kulturní památky obce patří hrobka hraběte Karla Chotka ve Valtířově a zámek Velké Březno s přírodně krajinářským parkem. V areálu zámku je každoročně připraveno mnoho kulturních a sportovních akcí nejen pro dospělé, ale v letních měsících hlavně pro děti.

Turisté rádi navštěvují místní pivovar, ve kterém jsou nabízeny prohlídky

s výkladem o historii a také je poodhaleno tajemství výroby zlatavého moku spojené s jeho ochutnávkou.

Turistickou atraktivitu území umocňuje přítomnost 2 turisticky značených cest, které propojují významná místa celého mikroregionu. Další možností pro pěší turisty je možnost dopravit se linkou ústecké městské dopravy do obce Olešnice, která je od Velkého Března vzdálená 3 km a dojít lesní cestou.

Pro cyklisty je výhodné k návštěvě obce využít cyklostezku, která do Velkého Března vede z Opárenského údolí u Lovosic přes Ústí nad Labem. Cyklisté projíždí obcí také směrem od Děčína, kde láká hlavně německé cykloturisty, kteří po přejezdu státní hranice projedou skalami ve Hřensku a napojí se právě na cyklostezku vedoucí přes Velké Březno.

V obci je také přístav převozu, který zajišťuje dopravu osob a automobilů z levého břehu řeky Labe, kyvadlově Velké Březno – Něštětice.

Nad obcí na kopci Fráže, se nachází zajímavý přírodní útvar - skalní hřib Magnetovec (521 m.n.m).

Nedaleká obec Homole (4km) nabízí prohlídku vlastního geologického muzea.

Dalším aspektem cestovního ruchu je vybavenost území turistickou infrastrukturou. Mezi nejvýznamnější články turistické infrastruktury patří stravovací zařízení, které čítá 4 restaurační zařízení: Kulturní dům TIVOLI, který je také zařazen do projektu „CYKLISTÉ VÍTÁNI“, restaurace U Dubu, restaurace Adonis a restaurace Vítov. Ubytování v omezené míře poskytuje sportovní ubytovna FK Jiskra Velké Březno.

Národní kulturní památky

Nový zámek Velké Březno

Nový zámek byl postaven ve stylu pozdního empíru hrabětem Karlem Chotkem v letech 1842–1845. Kolem roku 1900 byl zámek přestavěn do současné novorenesanční podoby. Okolo zámku je anglický park se 130 vzácnými stromy a keři. Na zámku se pravidelně pořádají komorní koncerty a sezónní výstavy.

Obr. č. 8 – Zámek Velké Březno

Zdroj: autor

Kostel sv. Václava ve Valtířově

Kostel z r. 1573 stojí na návrší v obci při průjezdní silnici. Na západní věži se nachází zvon s nápisem v gotické minuskuli. Doložen je zde ještě zrekvírovaný zvon z r.1533 od Tomáše z Litoměřic a nezvěstný zvon od Karla Viléma Paula z počátku 19. století.

Přírodní památky

Magnetovec – skalní hřib

Předmětem ochrany je pásmo skal (521 m) s nápadným 8 m vysokým bazanitovým skalním hřibem Magnetovcem - pozůstatkem lávového příkrovu tvořeného dvěma výlevy.

Obr. č. 9 – Skalní hřib - Magnetovec

Zdroj: URL 9

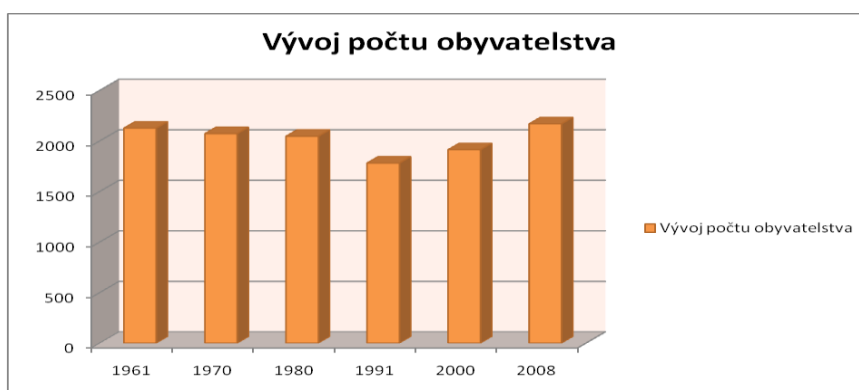
Loupežnická jeskyně

Předmětem ochrany je rozsáhlá puklinová jeskyně, vzniklá posunem jednotlivých bloků rozpukané horniny ve strmém svahu Zámeckého vrchu. Délka jeskyně dosahuje 130m a přezimují v ní netopýři a vápenci.

5.3.3. Obyvatelstvo

Vývoj počtu obyvatel v obci Velké Březno byl v posledních 60. letech značně nepříznivý. Po odsunu německého obyvatelstva ztratila obec značnou část svého obyvatelstva a ani následné dosídlení českého pohraničí tento stav nezměnilo. Trend snižování počtu obyvatel pokračoval i v následujících letech 1961 - 1991, i když křivka tohoto poklesu nebyla již tak výrazná jako při srovnání předválečného stavu obyvatelstva s poválečným. Sčítání obyvatel v roce 1961 prokázalo přírůstek obyvatel, kdy bylo v obci trvale hlášeno 2 127 obyvatel. Ke stabilizaci vývoje došlo v 90. letech, kdy ve všech obcích obyvatelstva mírně přibýlo. Tento vývoj byl ovlivněn migračním trendem. Díky rostoucí nové zástavbě v obci se počet obyvatel v roce 2007 přiblížil počtu z roku 1961 a na konci roku 2008 jej dokonce překročil. Pokles počtu obyvatel přirozenou cestou, byl tedy nahrazen mechanickou cestou.

Obr. č. 10 – Graf vývoje počtu obyvatel v obci

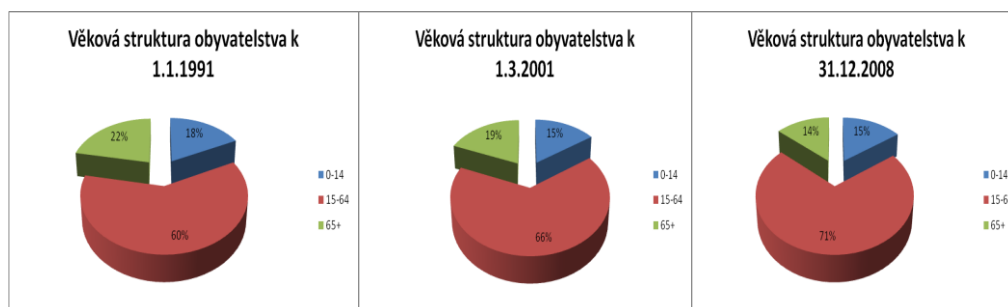

Zdroj: ČSÚ

Věková struktura obyvatelstva

Obec Velké Březno vykazovala nepříznivou věkovou strukturu obyvatelstva, počet obyvatel v předproduktivním věku (0 - 14) nepřevyšoval počet obyvatel ve věku poproduktivním (65 +), a to jak v roce 1991, tak i na konci roku 2001. Toto byla pro obec nepříznivá věková skladba. Souvisela zejména s trendem devadesátých let, který se vyznačoval nízkým počtem sňatků a porodů. Na vývoji věkové struktury se promítá přesun silných poválečných ročníků z kategorie produktivního obyvatelstva (15 - 64) do kategorie poproduktivní po roce 2005. Stárnutí populace zatím nedosahuje okresních ani celorepublikových hodnot.

Obr. č. 11 – Věková struktura obyvatelstva v obci Velké Březno

Zdroj: ČSÚ

Vzdělanostní struktura obyvatelstva

Vzdělanostní úroveň obyvatelstva se stává v současné době jedním z rozhodujících předpokladů rozvoje daného území, a to především v důsledku přesunů ekonomických aktivit v celém národním hospodářství, kdy stále většího významu dosahuje oblast terciéru a kvartéru. Vzdělanostní úroveň obyvatel Velkého Března je nízká a nedosahuje okresních a celorepublikových hodnot. Na nízkou úroveň vzdělanosti měl jistý vliv odsun německého obyvatelstva po 2. světové válce, kdy při následném dosídlování českého pohraničí převažovali imigranti s nižším stupněm vzdělání.

Tabulka č. 4 - Vzdělanostní struktura obyvatelstva

Územní jednotka	Nejvyšší dokončené vzdělání				Index vzdělanosti
	SŠ s maturitou	VŠ	SŠ s maturitou	VŠ	
	absolutně		v %		
V. Březno	341	99	25,4	7,3	40,0
Okres Ústí n. L.	27 237	8523	33,5	10,5	54,5
Česká republika	2333954	875699	33,1	12,4	57,9

Poznámka: Relativní údaje (%) k počtu obyvatel nad 25 let, Index vzdělanosti – počet středoškoláků + dvojnásobný počet vysokoškoláků

Zdroj : ČSÚ

6. PRŮZKUMY A ROZBORY

6.1. Funkční analýza sídla

Funkční analýza ukazuje vybavenost sídla a rozmístění jednotlivých ploch z hlediska funkce.

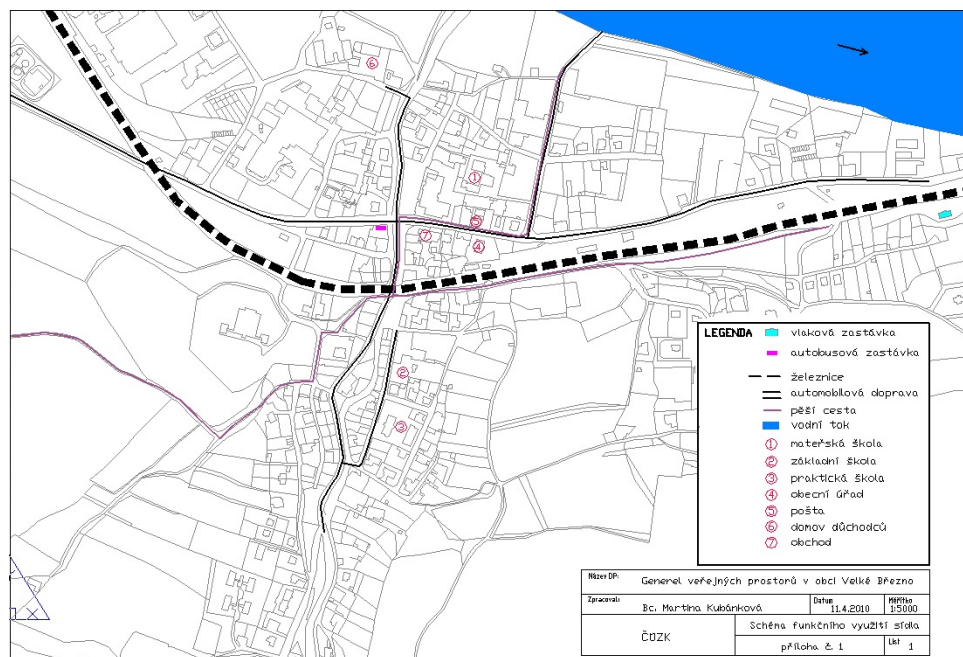
V sídle Velké Březno převažují plochy čistého bydlení v podobě rodinných domů a několika bytových domů.

Tabulka. č. 5 - Domovní fond

Trvale obydlené domy		358
Trvale obydlené domy - rodinné domy		288
Neobydlené obydlené domy celkem		19
Neobydlené obydlené domy-sloužící k rekreaci		1
Průměrné stáří trvale obydlených domů		55
Domy podle vlastnictví	soukromých osob	289
	obce, státu	42
	bytové družstvo - SBD	7
	ostatní vlastnictví	20

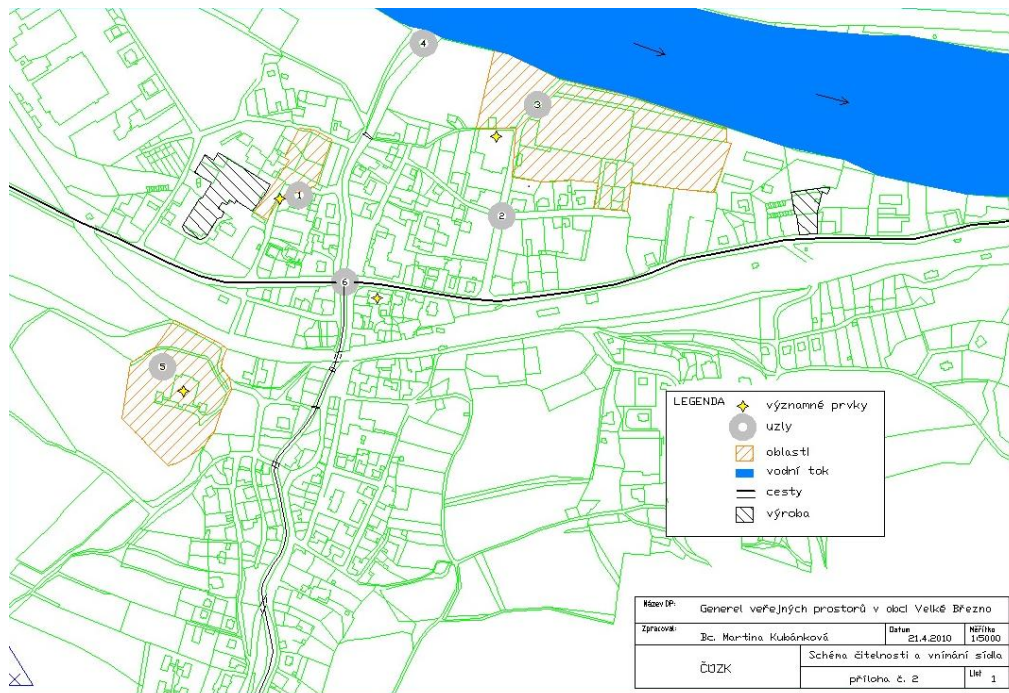
Zdroj: OÚ Velké Březno

Funguje zde mateřská školka, základní škola a praktická škola, v sídle se nachází sídlo Obecního úřadu, pošta a domov pro seniory. Je zde zastávka autobusu a železniční stanice. Ostatní občanská vybavenost je velmi malá a představuje ji jeden obchod se smíšeným zbožím, dále restaurace „Tivoli“, „Adonis“ a „U Dubu“. Za další občanskou vybaveností dojíždí občané Velkého Března do Ústí nad Labem, Děčína případně do Litoměřic. Výrobní funkce je zastoupena pivovarem a dřevařským závodem. Významné plochy pro rekreaci, sport a trávení volného času jsou fotbalová hřiště (travnatá a škvárové), dva tenisové kurty, plocha u kotviště přívozu a zámecký park. Grafické schéma funkční analýzy sídla – příloha č. 1.

6.2. Analýza čitelnosti a vnímání sídla

Analýza čitelnosti a vnímání sídla charakterizuje strukturu a fungování sídla. Popsala jsem ji metodou Lynche (2004), který v této určil pojmy – cesty, oblasti, okraje, uzly a významné prvky. Lynch svou metodu aplikoval na velkých městech v Evropě i Americe (Boston, Kodaň), ale tyto prvky jeho metodiky lze bez problémů najít i v obci s dvěma tisíci obyvatel, ale samozřejmě počet prvků bude menší. Grafické schéma analýzy čitelnosti a vnímání sídla – příloha č. 2.

Sídlo Velké Březno:

V sídle Velké Březno jsou dvě hlavní oblasti. Oblast „Střed obce Velké Březno“ je tvořena na západní, severní a východní straně zástavbou, která tak tvoří hranici oblasti. Na jižní straně je hranice propustná a navazuje na ni přilehlý parčík. Propustnost je zajištěna také probíhající komunikací. V prostoru této oblasti se nachází jeden významný prvek – Pivovar Velké Březno (vstupní brána). V oblasti „Střed obce Velké Březno“ se nachází také uzel č. 1, který je situovaný před vjezdem do místního pivovaru. Pivovar Velké Březno a jeho okolí, je místem setkávání lidí při různých akcích a je zde umístěn výčep, který je denně navštěvován místními obyvateli.

Druhou významnou oblastí je oblast „Tivoli“. Tuto oblast tvoří prostor před restaurací Tivoli a přilehlá fotbalová hřiště a tenisové kurty. Ze severní strany tvoří přírodní hranici řeka Labe, jejíž propustnost tvoří pouze místní přívaz. Z jižní strany tvoří hranici oblasti zástavba, ze strany západní je hranice tvořena komunikací a ostrou nepropustnou hranici na straně východní tvoří plot kolem škvárového hřiště. Uzel č. 2 tvoří křižovatka cest „Alej Sportovců“ a „Zahradní“, kde dochází ke zvýšenému výskytu automobilů při konání sportovních a společenských akcí. V prostorách v a kolem restauračního zařízení Tivoli se nachází také významný uzel

č. 3, a to díky koncentraci lidí při sportovních a jiných společenských akcích, ale také během celého týdne v odpoledních hodinách, kdy tyto prostory navštěvují místní i sportovci z přilehlých sportovišť. Uzel č. 4 se nachází přímo u kotviště přivozu, kde dochází ke koncentraci osob i automobilů. Významným prvkem této oblasti je samotná restaurace „Tivoli“, která je historickou budovou a je největším kulturním zařízením obce.

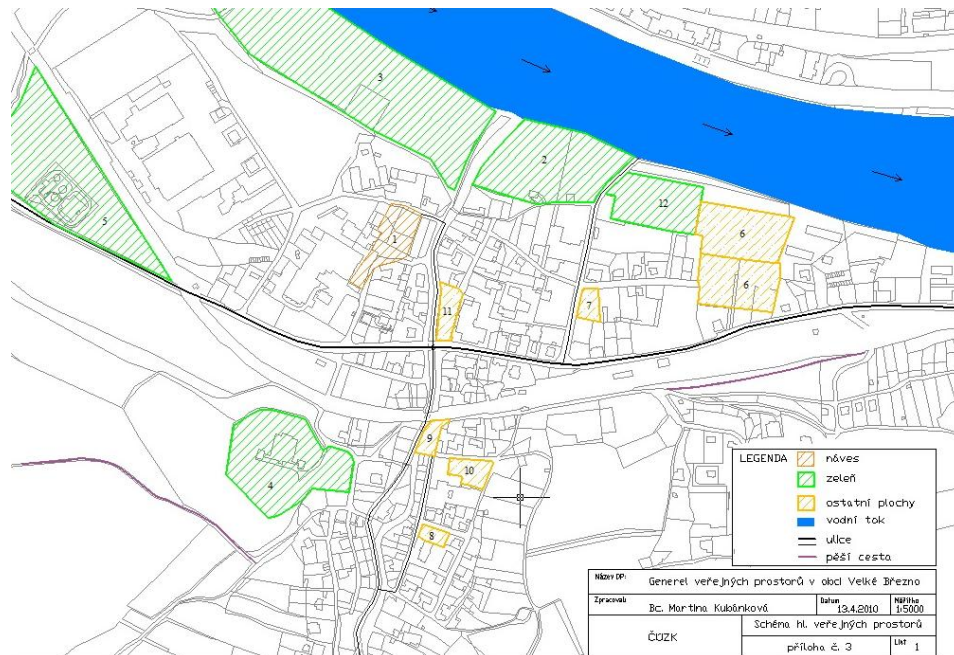
Menší oblastí je „Zámek“. Tato oblast je charakterizována travnatou plochou a vzrostlými stromy na západní a jižní straně, které tvoří prostupnou hranici této oblasti. Jasně vymezenou a nepropustnou hranici ze strany severní tvoří koleje, hranice je propustná v místě přejezdu přes kolejiště. Hranici na straně východní tvoří komunikace. Významným prvkem této oblasti je Nový Zámek Velké Březno, u kterého se nachází také uzel č. 5, a to díky velké koncentraci lidí v době pořádání koncertů, svateb a sezónních výstav.

Uzel č. 6 se nachází na frekventované křižovatce cest, převažuje zde automobilová doprava a je zde zastávka autobusu. Hlavními významnými cestami jsou komunikace „Ústecká“, „Děčínská“ a „Litoměřická“ a nachází se zde jeden významný prvek – obchod se smíšeným zbožím.

Největší koncentrací jednotlivých prvků disponuje oblast „Tivoli“, je tovořena hlavní oblastí, v jejím prostoru se nachází hlavní uzel aktivit a dva menší uzly a také se zde vyskytuje významný prvek.

6.3. Typologie hlavních veřejných prostorů

V této analýze jsem zmapovala veřejné prostory dle Šilhánkové (2003b) a jejího rozdělení na: ulice, návsi, zeleň a ostatní plochy a vše graficky znázornila do schématu – příloha č. 3.

Významnost ulic je vyjádřena tloušťkou čáry a barevně (viz legenda). Nejvýznamnějšími ulicemi sídla jsou: „Ústecká“, „Děčínská“ a „Litoměřická“, které tvoří křižovatku ve středu obce. Jsou to nevyužívanější komunikace v obci nejen pro místní obyvatele, ale slouží také jako významné spojnice mezi krajským městem Ústí nad Labem a městy Litoměřice a Děčín, které mají regionální význam. Ostatní uliční síť v obci je vyhovující a odpovídá dopravní obslužnosti. Negativně hodnotím chodníky v sídle, které v určitých částech podél komunikací úplně chybí a velké negativum spatřuji i v bezbariérových přechodech z vozovek na chodníky, kde bezbariérové jsou v sídle pouze čtyři přechody, právě u křižovatky ulic Ústecká, Děčínská, Litoměřická, kde je také zastávka autobusu.

V sídle Velké Březno se nachází jedna hlavní náves. Jedná se o prostor, na kterém neprobíhají žádné aktivity a v současnosti se jako náves nevyužívá. Jejím obrovským negativem a rušivým estetickým elementem je, že velkou část návsi v současné době tvoří oplocené vrakoviště vozidel. Náves je mimo hlavní dopravní ruch. Pozitivem návsi je vstupní brána do „Pivovaru Velké Březno“ (pro pěší), kde se v době konání akcí shromažďují obyvatelé a probíhají tu společenské i volitelné aktivity.

Veřejné prostory typu zeleň v obci jsou: zeleň fotbalového hřiště, vegetační doprovod toku Labe, prostranství kolem Nového zámku Velké Březno a travnatý cíp okolo ČOV.

Plocha zeleně podél toku řeky Labe je splňuje v sídle funkci oddechovou. Je využívána především k aktivitám volitelným - zde venčí místní obyvatelé své psy a plocha slouží jako místo ke krátkým procházkám seniorů z blízkého domova důchodců. Travnatý cíp okolo ČOV je bez využití, neprobíhají na něm žádné aktivity a je prostorem místního významu. Zeleň fotbalového hřiště představuje pro obec prostor se shromažďovací a společenskou funkcí. Jedná se o jeden z nejvyužívanějších prostorů obce, na kterém probíhají všechny typy aktivit a ve spojení s ostatními sportovišti a blízkou restaurací „Tivoli“ představuje centrum pro aktivity místních obyvatel. Zeleň kolem Nového zámku Velké Březno je prostorem nadregionálního významu se smíšenou funkcí (reprezentační, shromažďovací a oddechovou). Prostor je využíván nejen místními obyvateli, ale také návštěvníky a turisty.

Ostatní plochy jsou roztroušeny po celé obci Velké Březno. Jedná se o:

1. plocha „dětského hřiště“ v blízkosti „Tivoli“, kde jsou vzrostlé stromy, prostor je převážně zatravněný a má společenskou funkci místního významu. Využíván je zejména místními obyvateli (maminky s dětmi). Aktivity zde probíhají volitelné.
2. plocha „dětského hřiště u školy“, toto je vybudováno na písku, který lemuje travnatý pás a keře. Funkce tohoto prostoru je smíšená místního významu. Využíván je místními obyvateli (maminky s dětmi) k volitelným aktivitám.
3. asfaltová plocha pod křižovatkou ulic „Děčínská“, „Ústecká“ a „Litoměřická“. Tento prostor má dopravní funkci lokálního významu, kdy v současnosti slouží k parkování vozidel. Aktivity jsou tu pouze nezbytné. Využíván je zejména návštěvníky obce, kteří chtějí zaparkovat svá vozidla v centru obce.
4. plocha škvárového fotbalového hřiště je prostorem s funkcí společensko-rekreační. Tento prostor má místní význam a obyvatelé zde vykonávají aktivity volitelné.

5. plocha dvou tenisových kurtů je prostorem s funkcí společensko-rekreační s okrskovým významem – je využíván jak místními obyvateli, tak sportovci z okolních obcí, kteří zde vykonávají aktivity volitelné.

6. parkovací plocha před restaurací „Adonis“ má dopravní funkci lokálního významu pro návštěvníky restauračního zařízení.

7. plocha „školního hřiště“ s umělým povrchem je prostorem místního významu s funkcí smíšená. Využíván je místními dětmi k volitelným aktivitám.

V sídle převažují co do počtu ostatní plochy. Tyto plochy se nacházejí roztroušené po celém sídle, nejsou koncentrovány do určitého místa. Plochy zeleně zaujímají v sídle poměrně malou část, ovšem vzhledem k blízkosti lesů a travních porostů se mi tento poměr jeví jako vyvážený. Náves je v současnosti prostorem bez aktivit, neplní funkci veřejného prostoru. Provázanost všech veřejných prostorů v centru obce Velké Březno je zajištěna dobrou uliční sítí a všechny spojnice mezi jednotlivými prostory jsou v docházkové vzdálenosti cca 3 km.

6.3.1. Analýza současného stavu veřejných prostorů v sídle

Při analýze současného stavu veřejných prostorů v sídle jsem pracovala s rozdělením dle Šilhánkové (2003b) na: ulice, návsi, zeleň a ostatní plochy a kvantitativních a kvalitativních metod Gehla (2000), podle kterých jsem sčítala procházející lidi, mapovala jejich aktivity a sledovala trasy. Tuto metodu jsem použila i při sčítání vozidel, kde jsem musela využít pomoci dobrovolníků, jelikož hustota provozu byla v některých časových úsecích tak vysoká, že jsem nedokázala sama zaznamenávat výsledky sčítání.

Nejvýznamnějšími ulicemi sídla z hlediska dopravy jsou: „Ústecká“, „Děčínská“ a „Litoměřická“, které tvoří v centru obce křižovatku a lze je zařadit do skupiny velmi frekventovaných ulic. Pro pěší jsou v obci nevýznamnější ulice „Děčínská“, na které se nachází prvky občanské vybavenosti (Obecní úřad, pošta, zdravotní středisko, obchod apod.) a ulice „Litoměřická“. Obě ulice jsou frekventované a občané zde vykonávají pouze aktivity nezbytné. Šířka uličního profilu ulice Ústecká je 7,5 m -

šířka komunikace 6m, šířka chodníku 1,5 m. Chodník je na této ulici pouze na jedné straně, vlevo ve směru od Ústí nad Labem na Děčín. Povrch vozovky tvoří asfaltový beton, obrubník je betonový 10-15 cm vysoký a chodník je z betonových dlaždic 30x30 cm. Travnatý pás podél chodníku vpravo od vozovky je o šířce 1 až 3m a u autobusové zastávky u křižovatky ulic je jeden vzrostlý strom.

Šířka uličního profilu ulice Děčínská je 9 m – komunikace 6m a chodník po obou stranách 1,5m. Povrch vozovky je asfaltový beton, chodník je ze zámkové dlažby, obrubníky betonové. Na ulici se nachází čtyři bezbariérové přechody z vozovky na chodník, dva po pravé straně ve směru na Děčín (u obchodu a u Obecního úřadu) a dva na straně levé (u pošty a zdravotního střediska). Zeleň po každé straně je o šíři 0 – 2 m.

Ulice Litoměřická má uliční profil o šířce od 6 m do 7,5 m. V úseku od křižovatky ulic Ústecká, Děčínská, Litoměřická po železniční přejezd jeho šířka činí 7,5 m, kdy 6 m je šířka komunikace a 1,5 m šířka chodníku. Dále ve směru na Vítov (Litoměřice) chodník není a šířka vozovky je zde 6 m. Povrch komunikace je asfaltový beton, obrubníky jsou betonové a chodníky z betonových dlaždic 30x30 cm. Zeleň je vpravo ve směru na Litoměřice o šířce 2 – 3 m a tvoří ji travnatý pás.

Náves v obci (plocha č. 1) nespĺňuje funkci veřejného prostoru a v současnosti funguje jako uzavřené vrakoviště. Nachází se v klidové části obce, na ulici s minimálním pohybem vozidel i osob. Občané náves vůbec nevyužívají, aktivity jsou zde nulové. Funkci návsi v obci zastává křižovatka ulic „Ústecká“, „Děčínská“, „Litoměřická“, ale to spíše pouze z důvodu, že se zde nachází zastávka autobusu a obchod. Počet procházejících lidí je velký, ale aktivity pouze nezbytné, žádné postávání či sezení jsem zde nezaznamenala.

Obr. č. 12 – Náves Velké Březno – stávající stav

Zdroj: autor

Velikost prostoru návsi je 60 x 45 m z toho oplocená část je 35 x 40 m. Plot je cihlový, 180 cm vysoký se dvěma vstupními branami o šířce 4m. Povrch oplocené částí je travnatý, neudržovaný s cestou s živičným povrchem spojující obě brány. Cesta má šířku cca 4 m. Východní strana, neoplocená, ale patřící k prostoru, má 10 m široký uliční profil. Ten tvoří komunikace s živičným povrchem o šířce 4 m a zelený pás na západní straně o šířce 4 m, na straně východní v šířce 2 m.

Zeleň v obci, zobrazené na schématu č. 3, představuje zeleň fotbalového hřiště (plocha č. 2), vegetační doprovod toku Labe (plocha č. 3), prostranství kolem Nového zámku Velké Březno (plocha č. 4) a travnatý cíp okolo ČOV (plocha č. 5). Po celém sídle je množství vzrostlých stromů a okolo celé obce se nachází lesy a travnatá plocha.

Prostor sportoviště (plocha č. 6) je druhým prostorem v obci s největší koncentrací volitelných aktivit místního obyvatelstva, hry, postávání, povídání a je často využíván i ke konání i jiných, než sportovních akcí, např. společenských – dětský den, pálení čarodějnic apod. Velikost samotného hřiště je 100 x 50 m, severní prostupnou hranici tvoří šest vzrostlých stromů, za nimi je 20 m široký travnatý pás končící řekou Labe. Hranici hřiště na západní straně tvoří příjezdová komunikace pokračující k přívozu, na východní straně škvárové hřiště a na jihu tenisové kurty. Hřiště má okrskový význam se smíšenou funkcí.

Prostor zeleně na břehu řeky Labe (prostor č. 3) je plocha 200 m široká a 500 m dlouhá. Rozkládá se na břehu řeky Labe ve směru od Ústí nad Labem, od značeného počátku obce Velké Březno, až k panelové cestě vedoucí od ulice Klášterní k řece.

Funkce tohoto prostoru je lokální s oddechovou a společenskou funkcí, je nejčastěji využíván místními lidmi k venčení psů. Prostor tvoří travnatý porost a vzrostlé stromy, jedná se o prostor bez dopravy, ale v dobré docházkové vzdálenosti od obce. Negativum prostoru je v nedostatečném osazení prostoru mobiliářem, kdy jsou zde pouze čtyři staré lavičky.

Obr. č. 13 – Travnatý pás na břehu řeky Labe

Zdroj: autor

Veřejný prostor v blízkosti zámku Velké Březno (prostor č. 4) je nejnavštěvovanějším prostorem v obci. Počet lidí, kteří zde vykonávají volitelné a společenské aktivity je nevyšší v celém sídle, prostor zastává funkci smíšenou s regionálním významem. Tento veřejný prostor je ukázkou reprezentativního veřejného prostoru. Jeho zatravněná plocha je cca 250 x 250 m, z jihozápadní strany tvoří hranici vzrostlé stromy. Dále se zde nachází park v anglickém stylu s arboretem. Využíván je nejen místními občany, ale také turisty a návštěvníky z ciziny. Konají se zde koncerty, svatby, vernisáže a výstavy. Mobiliář v podobě stylových laviček, košů, kašny je vhodně rozmístěn a v dostatečném množství.

Opakem je zeleň okolo ČOV (prostor č. 5). Jedná se klidový, udržovaný prostor na okraji obce u příjezdové komunikace ulice „Ústecká“, bez pohybu lidí a tedy bez aktivit. Tuto plochu tvoří zatravněný trojúhelník o rozměrech 400 x 400 x 200 m, kdy všechny jeho hranice tvoří komunikace. Uprostřed tohoto prostoru stojí čistička odpadních vod. Prostor má místní význam.

Ostatní plochy v obci představuje – oplocená plocha „dětského hřiště“ v blízkosti „Tivoli“ (prostor č.7) o velikosti 50 x 50 m, s převážně zatravněným povrchem a dvěma vzrostlými stromy, které tvoří přirozený stín nad hřištěm. Toto hřiště má lokální – místní význam se smíšenou oddechovo-společenskou funkcí. Na ploše hřiště jsou rozmístěny herní prvky, houpadla, kolotoč, skluzavka a centrální část je tvořena pískovištěm. Vše je vhodně doplněno mobiliářem představujícím sedm laviček a dva odpadkové koše. Jde o prostor s malou frekvencí dopravy a velkým pohybem lidí. Je využíván především malými dětmi ke hrám, ale také jejich rodiči, kteří se zde scházejí, povídají, pozorují a tráví zde chvíle odpočinku.

Další ostatní plochu v obci představuje „dětské hřiště u školy“ (prostor č. 8). Vybudováno je na písku, který lemují travnatý pás a keře. Oplocení prostoru je zajištěno plotem školy, hřiště je pod sociální kontrolou, tedy bezpečné pro děti mladšího školního věku, pro které je určeno. Volitelné aktivity (hry, sezení, postávání, povídání apod.) jsou zde vysoké, jedná se o prostor místního významu s funkcí společensko-oddechovou. Mobiliář tohoto prostoru představuje 12 laviček a 4 odpadkové koše, herní prvky představují jedno pružinové houpadlo, šplhací tyč a herní sestava 4 věže.

Obr. č. 14 - Dětské hřiště u školy

Zdroj: autor

Asfaltovo-betonová plocha (prostor č. 9) o velikosti 40 x 15 m nad křižovatkou ulic „Děčínská“, „Ústecká“ a „Litoměřická“ směrem na Vítov (Litoměřice) je typologicky

zařazena do ostatních ploch lokálního významu s dopravně-obchodní funkcí. Využívána je k parkování vozidel a zásobovacích vozů. Aktivity zde probíhají pouze nezbytné.

Na základě provedených analýz současného stavu veřejných prostorů v obci jsem došla k závěru, že nejkvalitnějším veřejným prostorem v obci je prostor zámku Velké Březno s přilehlým anglickým parkem (prostor č. 4). Tento prostor je vyhledávaným místem nejen místních občanů, ale také turistů. Již v současné době splňuje všechny požadavky kladené na kvalitní veřejný prostor, je pohodlně dostupný, v okolí je zklidněná doprava, je využíván k aktivitám, poskytuje výborné podmínky pro zastavení a posezení, je zde bezpečno, obklopuje ho zeleň, je vhodně doplněn vodním prvkem a jsou zde v dostatečném množství rozmístěny prvky mobiliáře. Toto místo má svého „génia loci“.

Velmi kvalitními jsem vyhodnotila také prostory dětských hřišť v obci (prostory č. 7, 8 a 10). Jsou to prostory, které jsou hojně využívány cílovou skupinou především místních obyvatel (dětí), jsou dobře dostupné, ulice v blízkosti jsou méně frekventované, prostory jsou bezpečné, pod sociální kontrolou a vybavené herními prvky i prvky mobiliáře. Zeleň vzrostlých stromů i keřů tvoří přirozený stín u obou hřišť, navštěvovanost prostorů je velká, což svědčí o jejich kvalitě a užitnosti.

Nekvalitním a nevyhovujícím veřejným prostorem jsem vyhodnotila prostor „Náves“ (prostor č. 1). Tento prostor nespĺňuje téměř žádné z kritérií kladených na dobrý veřejný prostor, snad kromě zklidněné dopravy v blízkosti prostoru, která je ovšem dána právě neaktivním prostorem. Neestetické vrakoviště, které se zde nachází, brání ve vykonávání všech aktivit a v současnosti nelze tento prostor vlastně ani nazývat „veřejným“ prostorem.

6.4. Analýza dopravních toků v síle

Nejvýznamnějším silničním tahem obce je silnice II.třídy č.261 spojující obec s okresním městem Děčín a krajským městem Ústí nad Labem, vedoucí podél pravého břehu řeky Labe. Obec je rovněž dostupná po železnici. Železniční trati (073) vedoucí ve směru Děčín – Malé Březno – Velké Březno – Ústí nad Labem –

Litoměřice je důležitým dopravním spojením zajišťující osobní dopravu obyvatel. Velké Březno je také přístupné Labskou vodní cestou, kdy nákladní lodní doprava i rekreační osobní doprava jsou provozované v úseku Pardubice - Chvaletice - Ústí nad Labem - Hřensko - Hamburg. Osobní doprava je v obci zajišťována železniční i autobusovou dopravou.

V sídle Velké Březno jsem sledovala po dobu 8 měsíců frekvenci pohybu chodců a cyklistů. Metodu pozorování a sčítání jsem prováděla dle metody transformované pro naše podmínky v polovině 90. let 20. století podle vzoru amerického architekta W.H. Whyta (1980), a to metody „sčítání pěších“. „Sčítání pěších“ je technika terénního sběru informací, která zkoumá zejména počet lidí nacházejících se na stanoveném místě pozorování – „zahuštěnost“ prostoru lidmi.

Metodu Whyta (1980) jsem aplikovala také na jednotlivé složky dopravy – automobilovou, autobusovou a nákladní a to z důvodu vyloučení těch veřejných prostorů, které jsou příliš frekventované a tudíž nejsou vhodné pro dobře fungující veřejný prostor, protože eliminují volitelné a společenské aktivity v něm probíhající. Frekvence automobilové dopravy je znázorněna tloušťkou čáry, čím je komunikace frekventovanější, tím je čára silnější. Nejfrekventovanější komunikací z tohoto hlediska je cesta z Ústí nad Labem ke křižovatce ulic „Ústecká“, „Děčínská“ a „Litoměřická“ v blízkosti centra sídla, kde se sledovaná automobilová doprava dělí, a to téměř přesně na půl, kdy 48% automobilů a autobusů pokračuje směrem na Děčín a 52% odbočuje směrem vpravo na Litoměřice. V prvních 3 měsících sčítání byl tento poměr jiný, převažovala vozidla směrem na Děčín (61%), směrem do Litoměřic odjíždělo 39% vozidel. Důvodem této změny je fakt, že se buduje dálnice D8 a u obce Lovosice se zkomplikoval nájezd na již stávající část této dálnice směrem do Prahy, proto si řidiči zkracují cestu na dálnici přes Litoměřice a zde vybudovaný nový most a kruhový objezd.

Nákladní dopravu v sídle představují především vozidla přijíždějící a odjíždějící do a z místního pivovaru, kdy převážná část vozidel (70%) odjíždí směrem na Ústí nad Labem a pouze 30% směrem na Děčín a Litoměřice. Nákladní doprava v sídle nepředstavuje enormní zatížení.

Autobusovou dopravu tvoří linky na úseku Ústí nad Labem – Velké Březno, Ústí nad Labem – Velké Březno – Malé Březno – Zubrnice – Lovečkovice a úsek Ústí nad Labem – Litoměřice – Verneřice – Úštěk a zpět. Souhrnný interval na společném úseku linek je maximálně 60 minut v pracovní dny a o víkendu, v dopravní špičce 20

minut. Tyto spoje jsou využívány lidmi dopravujícími se do zaměstnání a za chybějící občanskou vybaveností do měst a děti dojíždějící do škol.

Tabulka č. 6 – Přehled počtu obyvatel vyjíždějících do zaměstnání mimo obec

Vyjíždějící do zaměstnání	celkem mimo obec	557
	denně mimo obec	445
	denně mimo obec nad 60min.	28

Zdroj: OÚ Velké Březno

Někteří obyvatelé využívají také železniční dopravu, ale v menší míře. Sledováním jsem zjistila, že železniční doprava je využívána spíše turisty a to převážně o víkendech a letních měsících, kdy počet sčítaných lidí před železniční zastávkou Velké Březno vzrostl na dvojnásobek. Železniční doprava má vyšší časové intervaly oproti autobusové.

Tabulka č. 7 – přehled dopravních spojů

	Dostupné území
590010	Ústí nad Labem – Velké Březno - Úštěk
590140	Ústí nad Labem – Velké Březno - Suletice
073	Děčín – Velké Březno – Ústí nad Labem - Litoměřice

Zdroj: ČD

Dopravu cyklistů v sídle představuje především cyklostezka, která vede z Litoměřic přes Ústí nad Labem, dále podél Labe přes Velké a Malé Březno do Děčína. Další výstavba je plánována až na území Saska v Německu. Po tomto vybudování se bude jednat o jednu z největších páteřních cyklostezek v České republice.

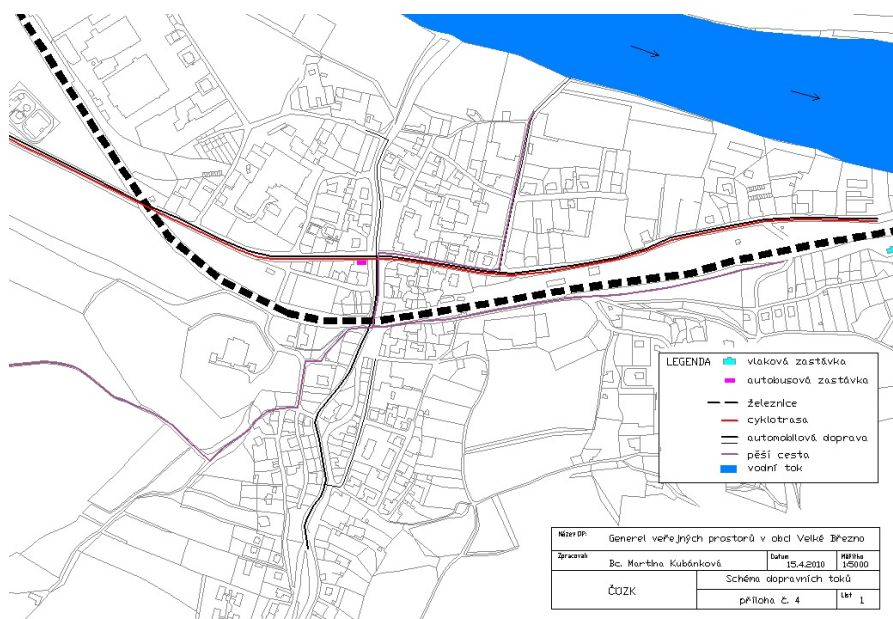
Celá cyklotrasa je postavena v inundačním (záplavovém) území. Nejčastější pohyb cyklistů jsem zaznamenala v měsících květen, červen a září.

Obr. č. 15 - Fotografie cyklotrasy v úseku Ústí nad Labem – Velké Březno

Zdroj: autor

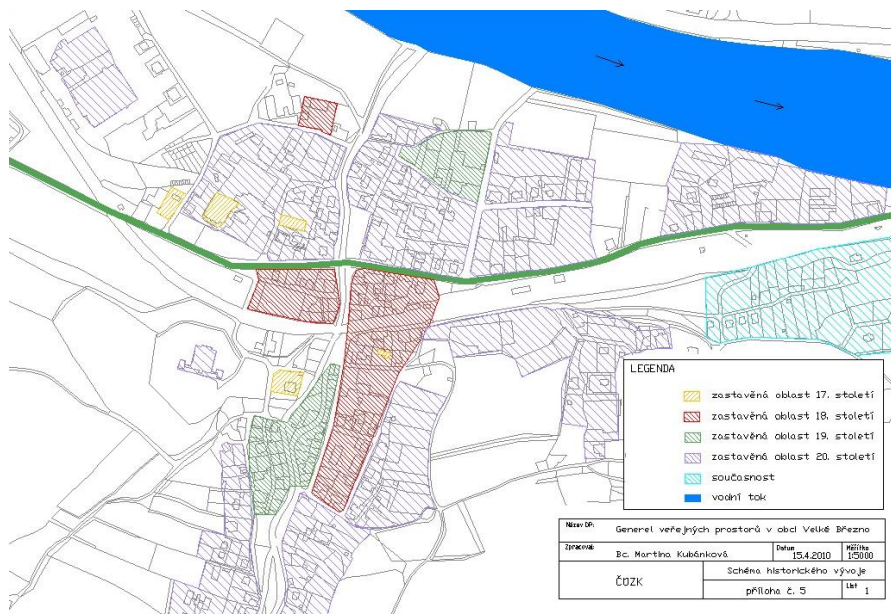
Z hlediska využití komunikací dopravou je nejfrekventovanější cesta vedoucí z Ústí nad Labem směrem na Litoměřice a Děčín a naopak, méně frekventované jsou komunikace mezi sídly. Z hlediska pohybu chodců jsou nevíce využívány cesty v okolí autobusové zastávky, železniční stanice, cesta k restauraci „Tivoli“ a sportovnímu areálu a cesta k Novému zámku. Ostatní komunikace jsou chodci využívány stejnoměrně.

6.5. Historický vývoj veřejných prostorů v sídle

Historický vývoj veřejných prostorů v obci Velké Březno jsem analyzovala z historických map – císařské otisky, vojenské mapování, historické mapy na www, ale také z kroniky obce, kterou k nastudování zapůjčila na místním Obecním úřadě.

První psaná zmínka o obci Brezina (odvozeno od pojmenování březového lesa) pochází z roku 1167 a to v „Kodexu diplomanticus et epistolaria regni Bohemia“, kde se uvádí, že do roku 1230 byla Brezina pouhým panským sídlem, tj. tvrzí bez přilehlé vsi.

Doložené záznamy o původním osídlení pochází až z roku 1654, kdy byl proveden soupis tzv. „Berní rula“ o prostých lidech žijících ve Velkém Březně a stav panství po ukončení 30-ti leté války byl 21 chalup. Pozemky kolem obce tvořily převážně lesy, obdělávaná půda sloužila k zemědělství – ovocnářství, pěstování chmele a obilí. Ostatní plochy soužily jako pastviny pro 31 krav a 10 koz usedlíků. V 17. století (rok 1628) je v kronice zmíněn pivovar a z dobových snímků také objekt bývalého závodu Benar.

V 18. století bylo charakteristickým rysem velkobřezenského zemědělství ovocnářství, v této době se zakládaly i vinice, rozšířilo se pěstování chmele a rozšířil se chov ovcí, což mělo vliv na rozšiřování pastvin. V roce 1775 při vydání „Robotního patentu“ bylo v sídle 62 domů s 364 obyvateli a již této době tu stál starý zámek.

V 19. století bylo ve Velkém Březně sídlo vrchnostenského úřadu, zámček, škola, panský dvůr, pivovar, hospoda, pila a chudobinec. Stávalo zde 107 domů s 1004 obyvateli a vznikl velkobřezenský velkostatek. V tomto století byla vystavěna v sídle silnice a v roce 1843 jednoduchý přístav na plavební cestě z Prahy a Drážďan. V roce 1851 byl zahájen provoz železničního úseku ústí nad Labem – Podmokly. 19. století znamenalo velký rozmach cestovního ruchu v obci Velké Březno, kdy dokonce v r. 1870 uvolnil výbor 100 zlatých na zřízení laviček podél oblíbených procházkových a vyhlídkových cest. V letech 1842 – 1845 byl vystavěn nový zámek Velké Březno.

Ve 20. století měla obec tři velké závody – pivovar, přádelnu a sklárnu, ale také

spoustu obchodů a služeb. Občanská vybavenost se na počátku tohoto století velmi zlepšila. Počet obyvatel dosáhl v polovině století poprvé přes 2 tis. Zástavba centra obce dosáhla současného stavu a plochy zeleně a ostatní plochy se v centru zmenšily.

6. GENEREL VEŘEJNÝCH PROSTORŮ V OBCI

Rozdílné veřejné prostory vyžadují rozdílný způsob řešení a rozdílné uspořádání respektující jejich významovou hierarchizaci. Hierarchizaci veřejných prostorů řeší Generel pro veřejné prostory, a to s ohledem na jejich význam urbanistický, sociální, kulturní, historický, ekologický, ekonomický, dopravní atd. (URL 8)

Analýzou čitelnosti sídla, typologií veřejných prostorů, analýzou dopravních toků a funkční analýzou sídla jsem získala mnoho podkladů a dat, která jsem využila k sestavení hierarchie veřejných prostorů a cílových charakteristik v sídle. V tomto případě jsem spojila metodu Lynche (2004), který definoval pojmy – cesty, oblasti, okraje, uzly a významné prvky s metodou „pozorování a sčítání pěších“ W.H. Whyta (1980) a metodami J. Gehla – sčítání procházejících lidí, mapování aktivit, sledování tras. Výsledkem je generel veřejných prostorů, který je určen pro cílovou skupinu obyvatel obce.

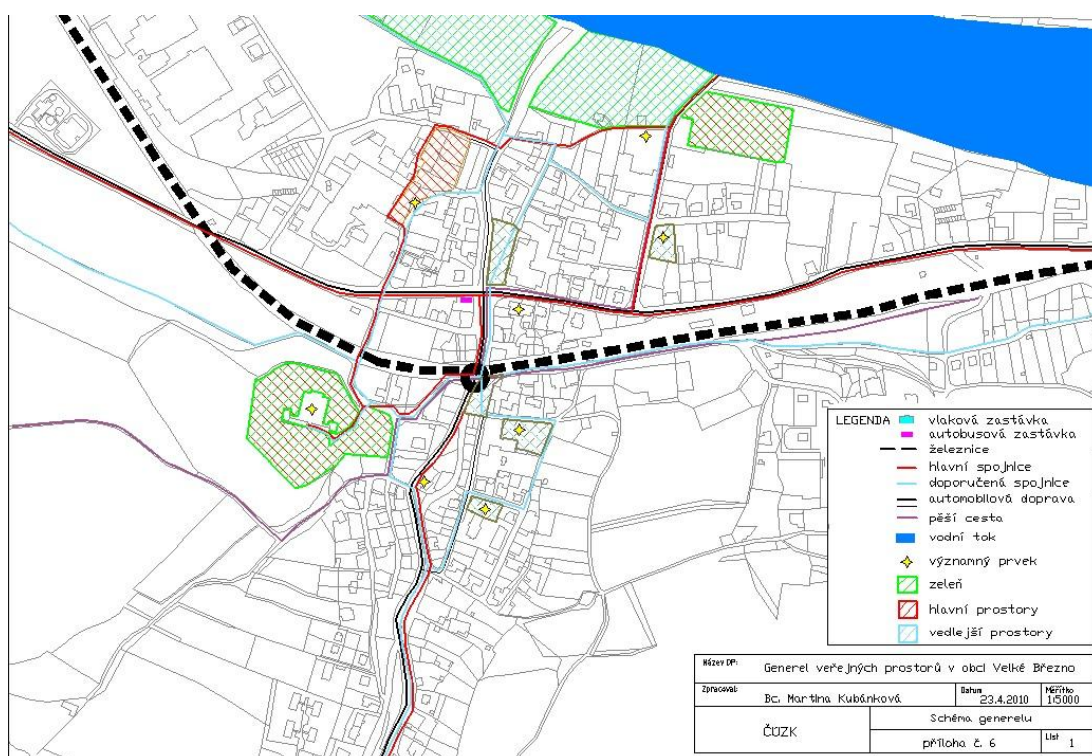
V návrzích jsem vycházela z faktu, že atraktivita veřejného prostoru (významné prvky, dostupnost, bezpečnost) zvyšuje jeho navštěvovanost a to má příznivý dopad také na ekonomiku obce. Pro kvalitní veřejný prostor je důležitá především bezpečnost, kterou zajišťují málo frekventované cesty (sledování tras, sčítání).

7.1. Hierarchie veřejných prostorů v obci

Nejdůležitější veřejné prostory v obci jsou prostor zámku Velké Březno, prostory sportovišť a návěs. Tyto prostory společně se spojnicemi mezi nimi tvoří systém veřejných prostorů v obci. V současnosti jsou vedeny nejfrekventovanějšími cestami sídla a dále navazují na okolní obce a města. Hlavní spojnicí tvoří ulice Ústecká, která propojuje Velké Březno s městem Ústí nad Labem, dále ulice Děčínská a Litoměřická. Právě ve frekventovanosti dopravy na těchto ulicích spatřuji hlavní problém tohoto systému a dále v nedostatečném systému chodníků v obci. Na některých úsecích chodníky zcela chybí – např. ul. Litoměřická, na některých je vybudován pouze na jedné straně komunikace. Pohyb podél takto frekventované ulice je pro pěší nebezpečný a lidé ho využívají pouze k aktivitám nezbytným, kterými v tomto případě jsou čekání na autobus, cesty na nákupy a na úřady. Lidé ke

svým volitelným aktivitám, kterými jsou hry, povídání, posedávání, společenské akce, procházky, nejvíce využívají ulic - Alej Sportovců, Krátká, Klášterní, Pivovarská a Zámecká. Zde je doprava podstatně klidnější, pohyb chodců bezpečnější. Spojnice jsou vedeny k cílovým místům – Alej Sportovců ke sportovišti, Krátká a Klášterní k zeleni podél toku řeky Labe a k domovu důchodců a dále k ulici Pivovarská a Zámecká, která je přímou spojnici k místnímu zámku a zámeckému parku okolo něj.

Tyto cesty vytvářejí propojený systém mezi jednotlivými cíli a dále sídlo propojují s okolními lokalitami. Ve schématu č. 6 je současný systém tras zakreslen červenou barvou.

Mnou navržený systém je také veden mezi veřejnými prostory, které jsou nejvíce navštěvovány a využívány, ale začlenila jsem do něj také prvky občanské vybavenosti a významné prvky v obci, které obyvatelé navštěvují a probíhají v jejich blízkosti aktivity a je zde významný pohyb lidí. Spojnice jsem vedla po méně frekventovaných cestách obce mimo hlavní komunikaci, které jsou dobře dostupné a jsou bezpečnější pro pohyb osob. Ve schématu č. 6 je zakreslen modrou barvou.

Spojnice vedoucí do obce a mimo obec jsou navrženy po zklidněných komunikacích. Jedna směrem od Ústí nad Labem po asfaltové cestě vedoucí až k zámku Velké Březno, která je vhodná i pro vozíčkáře a maminky s kočárky. Tuto navrhuji doplnit

o mobiliář, který by zde představoval více laviček, informační tabule a směrovky. Další spojnice od Ústí nad Labem je vedena prostorem vegetační zeleně kolem toku řeky Labe, který je využíván místními obyvateli k venčení psů. Cesta je zde nezpevněná, pouze pro pěší, kteří se touto dostanou přímo ke křižovatce ulic Klášterní, Pivovarská, kde se nachází náves a dále mohou pokračovat po již vybudovaných chodnících.

Ve směru na Děčín je spojnice vedena podél železniční tratě po málo frekventované vozovce propojující centrum obce s novou výstavbou rodinných domů. Cesta je zpevněná, bez bariér a dále pokračuje za obec Velké Březno. Mezi cestou a železniční tratí je travnatý pás cca 1 m s křovinami, které vytvářejí bezpečnou přírodní bariéru. Spojnice směrem na Litoměřice je od železničního přejezdu v centru obce vedena klidnějšími ulicemi obce, podél kterých jsou vybudovány chodníky a je navržena tak, aby propojila dětská hřiště v této části obce, restauraci Adonis a dále pokračovala ve směru z obce po ulici Litoměřická, ovšem již v místech, kde jsou vybudovány chodníky po obou stranách komunikace.

Systém je navržen tak, aby propojoval všechny významné prvky v obci - prostor zámku Velké Březno, návsi, sportovišť, dětských hřišť a restaurací a vyžaduje dobudování bezbariérových přístupů mezi chodníky a vozovkami, upozornění na zvýšený pohyb chodců např. v podobě zvýraznění přechodu nad železničním přejezdem ve směru na Litoměřice, ve vyznačení celého systému informačními a směrovými tabulemi a v osazení tras a míst veřejných prostorů odpovídajícím mobiliářem.

Tento návrh má splňovat především bezpečný a dostupný systém pro všechny obyvatele obce a rozšířit prostory, na kterých budou probíhat volitelné a společenské aktivity ve formě her, společenských akcí, posedávání, povídání, pozorování a oddechu.

7.2. Cíle a doporučení

K hierarchii hlavních i vedlejších veřejných prostorů v obci jsem vypracovala cíle, které by daný prostor měl splňovat – funkčnost a doporučení, na základě kterých by se stávající veřejné prostory zkvalitnily.

7.2.1. Hlavní veřejné prostory

„Ulice“

Veřejné prostory ulic jsem vyhodnotila jako nejméně kvalitní veřejné prostory obce. V některých místech nedosahuje šířka vozovky ani 6 m a chodníky na určitých úsecích úplně chybí. Obrubníky jsou s převýšením 10 – 15 cm a pouze čtyři jsou bezbariérové. Tímto mají některé části obce špatnou dostupnost, aktivity v ulicích jsou pouze nezbytné, prostory ulic jsou nebezpečné a nekvalitní. Frekventovaná silnice II. třídy tvoří hlavní tah obcí a je po ní vedena také trasa cyklostezky, což tuto činí velmi nebezpečnou.

Cíle - ulice:

- zvýšení bezpečnosti
- využití pro cílovou skupinu obyvatel - místní a turisté, cyklisté
- využití pro obyvatele všech věkových kategorií
- napojení na stávající cyklotrasu Ústí nad Labem – Drážďany

Doporučení - „ulice“

Doporučení se týká cyklotrasy, která je v současnosti obcí vedena právě po frekventované komunikaci II. třídy Ústí nad Labem – Děčín a dále pokračuje do Drážďan a je pro cyklisty v tomto úseku značně nebezpečná. Pro zlepšení bezpečnosti navrhuji vést spojnici cyklotrasy již vybudovanou cestou pro pěší od BČS před obcí Velké Březno k zámku Velké Březno (ulice Zámecká), vyznačit přejezd pro cyklisty na vozovce ulice Litoměřická a pokračovat málo frekventovanou ulicí Hraničářská, kterou by se cyklisté dostali až za obec směrem na Děčín mimo hlavní komunikační tah. Vedení touto trasou by znamenalo investici do nového značení trasy (tabulky) a naučných a informačních tabulí, které by cyklisty upozorňovaly na významnosti dané oblasti (zámek Velké Březno, výhledy apod.). Trasu by mohly využívat i pěší, komunikace je zpevněná, vhodná i pro maminky s kočárky. Mobiliář prostoru by představoval především lavičky a odpadkové koše a vybudování přístřešků by tento prostor ještě zkvalitnilo.

„Zámek Velké Březno a přilehlý park“

Obec Velké Březno je obcí s výskytem významných prvků i regionálního významu. Hlavním významným prvkem je zámek Velké Březno s přilehlým anglickým parkem. Prostor Zámku je reprezentačním veřejným prostorem obce, splňuje všechny podmínky kvalitního veřejného prostoru.

Cíle – významný prvek:

- místo pro konání společenských akcí a aktivit
- informovanost lidí

Doporučení - „zámek Velké Březno a přilehlý park“

V případě tohoto hlavního veřejného prostoru navrhuji snad pouze zajistit větší informovanost lidí o akcích konaných na zámku. Informace jsou v současnosti dostupné na www obce, ale větší propagace v podobě např. plakátů či informačních letáků by zajistila větší návštěvnost různých výstav, vernisáží, koncertů apod.

„Náves“

Náves by v každé obci měla zastávat funkci společenskou, shromažďovací i oddechovou, mělo by to být místo, kde se lidé potkávají a vykonávají zde společenské a volitelné aktivity, místo vzhledné, bezpečné. Toto náves ve Velkém Březně nesplňuje, je zde jasná destrukce veřejného prostoru nežádoucím objektem a funkcí. Ovšem předpoklad pro kvalitní veřejný prostor určitě má – jedná se o prostor dostupný, se zklidněnou dopravou v centru obce.

Cíle - náves:

- náves jako prostor pro odpočinek a relaxaci
- možnosti vyžití pro všechny věkové kategorie
- bezbariérový přístup pro obyvatele domu pro seniory
- místo pro konání společenských akcí a aktivit
- vytvoření několika odpočinkových partií

Doporučení - „náves“

Náves, která je v současné době z větší části ohrazena cihlovým plotem a vzniká tu uzavřený prostor, který slouží jako vrakoviště, neplní funkci veřejného prostoru, jde prostor bez lidí a aktivit. Navrhuji tento prostor vyklidit, zpřístupnit ho obyvatelům a vytvořit zde prostor, který bude splňovat svou společenskou funkci. Doporučuji obnovit zde zeleň, tzn. část prostoru zatravnit a vysázet stromy, pro zajištění přirozeného stínu i estetický vzhled. Celý prostor řešit jako bezbariérový, vzhledem k blízkosti domu pro seniory a zajistit zde osvětlení, které by zajišťovalo bezpečnost a přehlednost prostoru ve večerních hodinách. Mobiliář v podobě laviček, kašny či pítka zde vytvoří podmínky pro zastavení, posezení, povídání a prostor vybavit dostatečným počtem odpadkových košů.

„Sportoviště“

V hierarchii veřejných prostorů nelze nevyzdvihnout hřiště a sportoviště. V obci Velké Březno se nachází fotbalové hřiště (travnaté a škvárové) a dva tenisové kurty. Komplex sportovišť, který se nachází v blízkosti přivozu u řeky Labe a k nim přilehlá restaurace „Tivoli“ má okrskový význam a splňuje funkci společenskou a rekreačně oddechovou. Tento prostor je navštěvován nejen cílovou skupinou sportovců místních i z okolí, ale také v době konání zápasů a společenských akcí velkým počtem návštěvníků a turistů.

Cíle - sportoviště:

- místo pro konání společenských akcí
- využití vodního prvku
- navázání na tradici přístaviště
- propojení rekreace s možností využití stávajících sportovišť a občerstvení
- využití pro místní občany i turisty
- zvýšení návštěvnosti turistů ze sousedního Německa
- ekonomický přínos pro obec

Doporučení - „sportoviště“

U prostoru patřícího ke komplexu sportovišť, u přivozu, navrhuji zlepšit jeho funkční využití. Zlepšením údržby travnatých ploch se stane dostupnějším a doplněním

mobiliáře v podobě laviček, stolů a odpadkových košů nabude tento prostor novou – smíšenou funkci. Pro zvýšení volitelných a společenských aktivit navrhuji vybudovat zde herní prvek (pískoviště, houpadlo). Bezpečnost doporučuji zajistit doplněním veřejného osvětlení na východní stranu prostoru.

7.2.2. Vedlejší veřejné prostory

„Zeleň“

Zeleň veřejných prostorů v obci tvoří čtyři plochy (hřiště, vegetační pás toku řeky Labe, travnatá plocha kolem ČOV a travnatá plocha v blízkosti historické budovy „Tivoli“ - přívozu. Travnaté fotbalové hřiště a prostor u přívozu jsem již zahrnula do cílové charakteristiky sportovišť, neboť tyto veřejné prostory vzájemně prolínají, travnatá plocha kolem ČOV je prostorem bez aktivit, na okraji obce se špatnou dostupností a bez většího významu. Pás vegetace v blízkosti toku řeky Labe má dobré předpoklady stát se kvalitním veřejným prostorem, jedná se o prostor bez dopravy, přitom dobře dostupný pro danou cílovou skupinu obyvatel, soužící pouze k volitelným a společenským aktivitám.

Cíle - zeleň:

- prostor pro odpočinek a relaxaci
- možnosti využití pro všechny věkové kategorie
- bezbariérový přístup pro obyvatele domu pro seniory
- místo pro konání společenských akcí a volitelných aktivit
- využití vodního prvku
- zvýšení bezpečnosti

Doporučení - „zeleň“

Do veřejného prostoru podél řeky Labe se lidé bojí chodit ve večerních a nočních hodinách, proto navrhuji zvýšit zde bezpečnost zavedením veřejného osvětlení a snížením keřového patra. Také doporučuji zajistit lepší údržbu travnatých ploch, doplnit mobiliář, kdy ke stávajícím odpadkovým košům navrhuji zajistit stojany s pytlíky na psí exkrementy a vhodně umístit lavičky.

„Významné prvky“

Mezi významné prvky v obci patří především zámek Velké Březno, který je hlavním veřejným rotorem obce. Další významné prvky jsem zařadila prostor pivovaru, kde veřejným prostorem pro obec je prostor vstupní brány pro pěší s přilehlým kioskem. Jedná se o místo, kde probíhají volitelné a společenské aktivity v podobě konání různých akcí, postávání, sezení a povídání, ale vzhled a pohodlí tomuto místu chybí.

Cíle – významný prvek:

- místo pro konání společenských akcí a aktivit
- doplnění prostoru mobiliářem
- zpřehlednění místa
- informovanost lidí

Doporučení - „významný prvek“

Prostor u vstupní brány pivovaru není estetickým veřejným prostorem. Doporučuji vybavit tento prostor novým mobiliářem – stoly, lavice, odpadkové koše a prořezat vzrostlé stromy, čím se zvýší i bezpečnost lidí. U významných prvků v sídle rozmístit informační a naučné tabule a vytvořit značenou trasu mezi všemi významnými prvky v obci, doplněnou mobiliářem (lavičky, odpadkové koše).

„Dětská hřiště“

V obci jsou dvě dětská hřiště a jedno školní hřiště přístupné veřejnosti. Dětská hřiště jsou citlivě zasazena do prostoru tak, aby byla jejich využívanost co nevyšší. Jsou vzorovým příkladem kvalitního veřejného prostoru, stejně tak jako školní hřiště s umělým povrchem. Všechna jsou využívána cílovou skupinou dětí, pro kterou byla zřízena, mají dostatečný mobiliář jsou velmi dobře dostupná a pod sociální kontrolou, probíhají zde volitelné i společenské aktivity v podobě her, povídání, postávání, sezení a jedná se o prostory vzhledné a bezpečné.

Cíle – dětská hřiště:

- místo pro konání aktivit
- bezpečný prostor

Doporučení - „dětská hřiště“

V případě dětského hřiště u školy a školního hřiště nemám žádná doporučení, jedná se o prostory velmi kvalitní a fungující. Doporučení se týká pouze dětského hřiště v blízkosti Tivoli, kde navrhuji toto ve večerních hodinách zamykat. Hřiště je oplocené s bránou, navrhuji tedy pouze určit osobu, která by se o odmykání a zamykání starala.

„Restaurace“

V obci Velké Březno jsou provozovány tři restaurace. Jedná se o restauraci Tivoli, Adonis a U Dubu. Ve všech těchto restauračních zařízeních je provozována kuchyň, jsou využívány především v době obědů a pak ve večerních hodinách a to především místními občany.

Restaurace Tivoli je v blízkosti sportovního komplexu u řeky Labe. Jedná se o historickou budovu, ve které se nachází i taneční sál. V době konání sportovních utkání na sportovištích nebo společenských akcí je zajištěn provoz i na přilehlé zahradě. Je častým místem zastavení cyklistů projíždějících obcí.

Restaurace U Dubu se nachází v samotném centru obce, pod křižovatkou ulic Ústecká, Děčínská a Litoměřická. Jedná se o malou restauraci, kterou využívají především místní občané ke stravování.

Restaurace Adonis se nachází nad železničním přejezdem v centru obce směrem na Litoměřice. Jeho navštěvovanou není veliká, stravují se zde místní občané i turisté, kteří mají zajištěné parkování přímo před restaurací.

Cíle – restaurace:

- místo pro konání aktivit
- prostor pro parkování
- informovanost lidí

Doporučení – „restaurace“

V případě vedlejších veřejných prostorů - restaurací v obci Velké Březno navrhuji zajistit větší informovanost obyvatel o akcích, které se v jejich prostorách konají a vybudovat venkovní sezení v letních měsících.

7.3. Vyhodnocení

Veřejné prostory v centrální části obce Velké Březno vykazují různou kvalitu a užitnost. Najdeme zde veřejné prostory, které jsou opravdu reprezentativní, kvalitní a vzorové, těmi je například prostor zámku Velké Březno nebo dětská hřiště v obci, ale na straně druhé také prostory, které vykazují známku veřejného prostoru nekvalitního. Tím je například náves v obci, která v současnosti vůbec nesplňuje svou funkci a aktivity na ní byly úplně potlačeny a přesunuly se do jiných veřejných prostorů v obci. Nejhorší stav, spatřuji na veřejných prostorech ulic a chodníků a to z důvodu, že zde se jedná o bezpečnost a především ta je ukazatelem kvalitního veřejného prostoru. Kladně hodnotím veřejná prostranství sportovišť a zeleně v obci, tyto jsou udržovány, probíhají na nich aktivity, vykazují danou funkční užitnost.

Pro zlepšení veřejných prostorů v obci, zejména jejich funkčního charakteru, bezpečnosti a kvality, jsem sestavila cílovou charakteristiku, kterou jsem doplnila u doporučení. Doporučení vycházejí z analýzou zjištěných nedostatků a v případě jejich realizace by došlo ke zlepšení kvality veřejných prostorů v obci – k jejich lepší dostupnosti, vzhledu, pohodlí, k zvýšení jejich využívanost a k navýšení aktivit na nich probíhajících.

8. DISKUSE

Generel veřejných prostorů v obci byl pro mne novým a velmi náročným tématem. Během práce jsem se setkala s několika problémy a odlišnostmi oproti metodám uváděným v literatuře a některé uvádím.

V analýze veřejných prostorů jsem pracovala podle členění Šilhánkové (2003b), ale využila jsem pouze členění hlavních veřejných prostorů. Ostatní členění jsem nevyžila, protože se jedná o malé sídlo.

Sběr dat k analýzám – sčítání, mapování, sledování jsem prováděla v průběhu 8 měsíců, ale musela jsem si určit dny, ve kterých budu sběr dat provádět, protože pohyb vozidel a lidí, i jejich aktivit se v různých dnech a obdobích značně liší.

K analýzám o pohybu a chování lidí v sídle, které jsem prováděla dle metody Gehla (2000) a Whyta (1980) jsem si musela najít dobrovolníky, kteří mi se sčítáním pomáhali, protože frekvence chodců i automobilů byla v některých případech tak vysoká, že toto jsem sama nedokázala postihnout.

Při zpracování grafických schémat jsem pracovala s programem, který jsem doposud nikdy nevyžívala a práce s ním pro mne byla velmi časově náročná.

Při veřejných diskusích s občany jsem narazila na nepochopení některých, převážně starších, obyvatel Velkého Března, kteří velmi hlasitě a nevybíravě nesouhlasili s mými doporučeními a důležitou se v této situaci stala spolupráce se zastupiteli obce, kteří mou práci podpořili.

Reálným problémem se může stát finanční zajištění generelu, ovšem při případně realizaci svou spoluúčasť přislíbilo „Sdružení žen Velkého Března a Valtířova“ a také TJ Jiskra Velké Březno.

9. ZÁVĚR

Obec Velké Březno patří k menším sídlům s průměrnou občanskou vybaveností. Ve své práci jsem provedla analýzu veřejných prostorů obce Velké Březno z hlediska jejich historického vývoje, funkčního využití, provedla jsem analýzu dopravních toků, čitelnosti a vnímání sídla, typologii veřejných prostorů v sídle a vyhodnotila jsem současný stav. Z těchto analýz vyplynulo, že v obci existují velmi kvalitní veřejné prostory, které nevyžadují zásah do svého fungování, těmi jsou např. zámek Velké Březno nebo dětská hřiště a sportoviště, na kterých probíhají aktivity volitelné (postávání, povídání, sezení) i společenské, ale také prostory, které nesplňují požadavky na kvalitní veřejný prostor. Těmito požadavky jsou vzhled, pohodlí, bezpečnost, dostupnost, apod. a prostory, jako např. „Náves“, tyto aspekty v současnosti nesplňují a probíhají zde aktivity pouze nezbytné.

Na základě analýzami zjištěných nedostatků a sestavené hierarchie veřejných prostorů v sídle jsem stanovila cílovou charakteristiku navrženého generelu a doporučení, která přispějí ke zlepšení zejména funkčního charakteru veřejných prostorů. V případě realizace doporučení by došlo ke zlepšení kvality veřejných prostorů v obci – k jejich lepší dostupnosti, vzhledu, pohodlí, ke zvýšení jejich využívanosti a návštěvnosti nejen místními lidmi, ale také turisty a cizinci, což by znamenalo také ekonomický přínos pro obec. Přínos práce dále spatřuji v rozšíření různých forem aktivit probíhajících na veřejných prostorech, a to společenských i volitelných, v posílení místních vazeb, ale i v okrášlení obce.

Tento generel bude předložen k projednání na veřejné diskusi zastupitelů obce s občany Velkého Března, kde ho místní obyvatelé mohou připomínkovat.

10. PŘEHLED LITERATURY A POUŽITÝCH ZDROJŮ

- Borja, J. 1998: Citizenship and Public Space. In Ciutat real, ciutat ideal. Barcelona, Centre of Contemporary Culture of Barcelona
- Čablová, M. 2003: Přírodní prvky ve veřejném prostoru. Příspěvek ve sborníku z konference Veřejné prostory a život města. VUT Brno, Fakulta architektury, Ústav teorie urbanismu, Brno: s. 21 – 28
- Day, CH. 2004: Duch a místo. Era, Brno
- Gehl, J., Gemzøe, L. (1996): Public Spaces – Public Life. Copenhagen, Danish Architectural Press
- Gehl, J. 2000: Život mezi budovami. Brno, Nadace Partnerství
- Gehl, J., Gemzøe, L. 2001: New City Spaces. Copenhagen, Danish Architectural Press
- Gehl, J. 2003: Winning back the Public Spaces. Online:
http://urban.cccb.org/urbanLibrary/htmlDocs/urbanLibrary_1024.asp?gIdiom=a=A&gDoc=undefined&gPDF=undefined. Staženo: 20.3.2010
- Gehl, J. 2004: Towards a Fine City for People – Public Spaces – Public Life. London, Transport for London & Central London Partnership
- Grasskamp, W. 1997: Art and the City, in: Sculpture. Stuttgart, Project in Münster
- Gregorová, E. 2002: Veřejná prostranství jako odraz společnosti - společnost jako odraz veřejných prostranství. Online:
http://www.civitasperpopuli.org/prostory_mesta/07.html. Staženo 27.2.2010
- Hrůza, J., 1965: Teorie města. Praha, Nakladatelství Československé akademie věd
- Jacobs, J., 1961: The Death and Life of Great American Cities, New York, Random House
- Kahn, L. 1999: Ticho a světlo. Praha, Argot vitae
- Kent, F. 2007: The Emerging Culture of Place. Online:
http://www.pps.org/info/newsletter/april2007/emerging_culture_of_place. Staženo 17.3.2010
- Kaplan, A., Bartůněk, D., Neuman, J. 2003: Skáčeme, Běháme a hrajeme si na hřišti i pod střechou. Praha, Portál.
- Kaplan, I. 2003: Možnosti regulace ve veřejných prostorech sídel. Příspěvek ve sborníku z vědecké konference Město, venkovský prostor a krajina. Praha, ČVUT. s. 59 – 77
- Kaplan, I. 2008: Interier města a urbanistický detail. Online:
http://people.fsv.cvut.cz/~k127/HTM/IMU/Interier_1.pdf. Staženo 2.3.2010

- Konvička, M. 2005: Podíl kompozice na atraktivitě urbánního prostředí města. Urbanismus a územní rozvoj 8-1/2005. s. 11-16
- Kotas, P. 2009: Dopravní systémy a stavby. Praha, ČVUT
- Koutný, J., Šilhánková, V. a kol. 1998: Koncepce a obnova veřejných prostorů města, Fond rozvoje vysokých škol, závěrečná zpráva, Brno.
- Koutný, J., Šilhánková, V. 2001: Veřejné prostory v územně plánovací praxi, Mezinárodní konference urbanistických pracovišť fakult architektury, Praha, ČVUT
- Koutný, J., 2002: Význam a vývoj veřejných prostorů In: Šilhánková V. [ed] : Veřejné prostory a život města: sborník příspěvků konference. Brno, VUT
- Krykorková, Z. 2008: Veřejné prostranství – součást kvalitního života. Sborník ze semináře AUÚP Veřejná prostranství. Veřejné prostory, sídelní zeleň, krajina v územním plánování. Brno, ÚÚR.
- Kupka, J. 2006: Zeleň v historii města. Praha, ČVUT.
- Low, M. 2000: The Politics of public space and culture. Austin, University of Texas Press
- Lynch, K., 2004: Obraz města. Plolygon, Praha
- Madden, K., 2003: Utváření místa. Nadace Partnerství, Brno
- Nawrath, M., 2003: Plánovací víkend. Nadace Partnerství, Brno
- Norberg-Schulz, Ch. 1994: Genius loci. Praha, Odeon.
- Pallasmaa, J. 2005: Šest témat pro příští milénium In Kratochvíl, P. [ed]: O smyslu a interpretaci architektur. Praha, VŠUP.
- Quitt, E., 1971: Klimatické oblasti ČSSR. Brno, Studia Geographica 16, GÚ ČSAV
- Sedlák, R. 2008: Jak utvářet kvalitní veřejná prostranství. Sborník ze semináře AUÚP Veřejná prostranství. Veřejné prostory, sídelní zeleň, krajina v územním plánování. Brno, ÚÚR.
- Schindlerová, V. 2008: Interiér města a urbanistický detail. Online:
http://people.fsv.cvut.cz/~k127/HTM/IMU/Interier_1.pdf. Staženo 2.3.2010
- Schmeidler, K. 1999: Lidé v ulici. Urbanismus a urbanistické plánování veřejných prostor - ulic. Grantový projekt GaČR 103/99/1596. Online:
<http://www.fa.vutbr.cz/vav/urban/tema2.htm>. Staženo 24.3.2010

- Schwarz, M., 2007: Urban planning needs green rethink. Online: <http://news.bbc.co.uk/1/hi/sci/tech/7372184.stm>. Staženo: 16.3.2010.
- Sitte, C., 1995: Stavba měst podle uměleckých zásad. Praha, ARCH.
- Svašek, M. 2002: Narratives of „Home“ and „Homeland“: the Symbolic Construction and Appropriation of the Sudeten German Heimat. Global studies in Culture and Power
- Šilhánková, V., 2003a: Posuzování úspěšnosti veřejných prostorů města, In: Šilhánková, V. [ed] : Veřejné prostory a život města: sborník příspěvků konference. Brno, VUT.
- Šilhánková, V., 2003b: Veřejné prostory v územně plánovacím procesu. Brno, VUT.
- Šilhánková, V., 2006: Veřejné prostory jako prostředek pro podporu místního cestovního ruchu. Hradec Králové, Civitas per populi.
- Šilhánková, V., 2008: Veřejné prostory našich měst. Veřejná správa 2008/6. Online: http://web.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/s/2003/0006/pril_3.html. Staženo: 13.4.2010.
- Šuleřová, M. 2006. Potenciály a limity městského prostoru. Brno, FSS MU
- Vaďurová, J. 2006: Kvalita současných urbánních prostorů jako indikátor atraktivity cestovního ruchu našich měst. Online: www.mmr-vyzkum.cz/infobanka/DownloadFile/4168.aspx. Staženo 3.4.2010
- Vorel, M., 1974: Dětská hřiště – nové prvky ve výstavbě a vybavení. Praha Olympia
- Whyte, W., 1980: The Social Life of Small Urban Spaces. Project for public spaces
- Zukin, S. 1995. Culture of Cities. Blackwell, Cambridge, MA.
- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny
- Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích
- URL 1: Územní plán města Brna [online] [cit. 2010-04-03]
Dostupné z: <http://gisbrno.tmapserver.cz/tms/doc/up/vyhlasaka/>
- URL 2: Nadace partnerství [online] [cit. 2010-03-23]
Dostupné z: <http://www.nadacepartnerstvi.cz/p-1282354321>

- URL 3: Návrh strategie pro veřejné prostory [online] [cit. 2010-04-14]
Dostupné z: http://www.hopfensperger.co.uk/index_files/SharedSpace.htm
- URL 4: Návrh strategie pro veřejné prostory [online] [cit. 2010-04-14]
Dostupné z: www.ekopolitika.cz
- URL 5: Obec Velké Březno [online] [cit. 2010-03-14]
Dostupné z: www.velkebrezno.cz
- URL 6: Geografický portál – Zeměpis [cit. 2010-03-16]
Dostupné z: <http://www.zemepis.com/smkraje.php>
- URL 7: Český statistický úřad [cit. 2010-04-14]
Dostupné z: <http://www.czso.cz/xu/redakce.nsf/i/home>
- URL 8: Veřejné prostory Praha 10 [cit. 2010-03-21]
Dostupné z:
<http://www.praha10.cz/Portals/0/images/our/P%C5%99%C3%ADloha%20final.pdf>
- URL 9: Česká geologická služba [staženo 2010-04-19]
<http://www.geology.cz/aplikace/fotoarchiv/fotoarchiv.php?foto=17851&geol-lokalita=128&polozka=5>

11. PŘÍLOHY

Příloha č. 1: Schéma funkčního využití sídla

Příloha č. 2: Schéma čitelnosti a vnímání sídla

Příloha č. 3: Schéma hlavních veřejných prostorů v sídle

Příloha č. 4: Schéma dopravních toků v sídle

Příloha č. 5: Schéma historického vývoje veřejných prostorů sídla

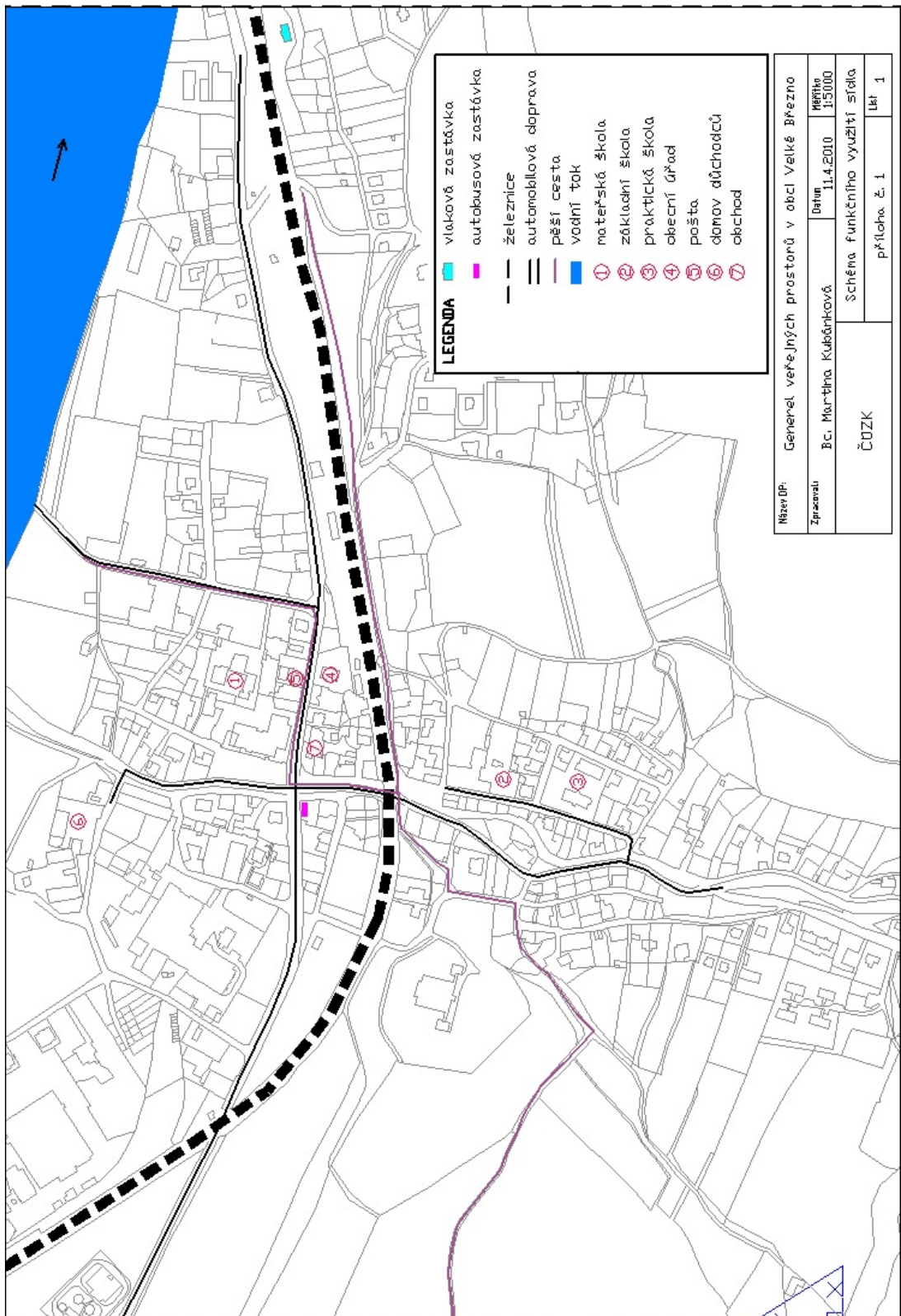
Příloha č. 6: Schéma návrhu generelu

Příloha č. 7: Katastrální mapa Velké Březno

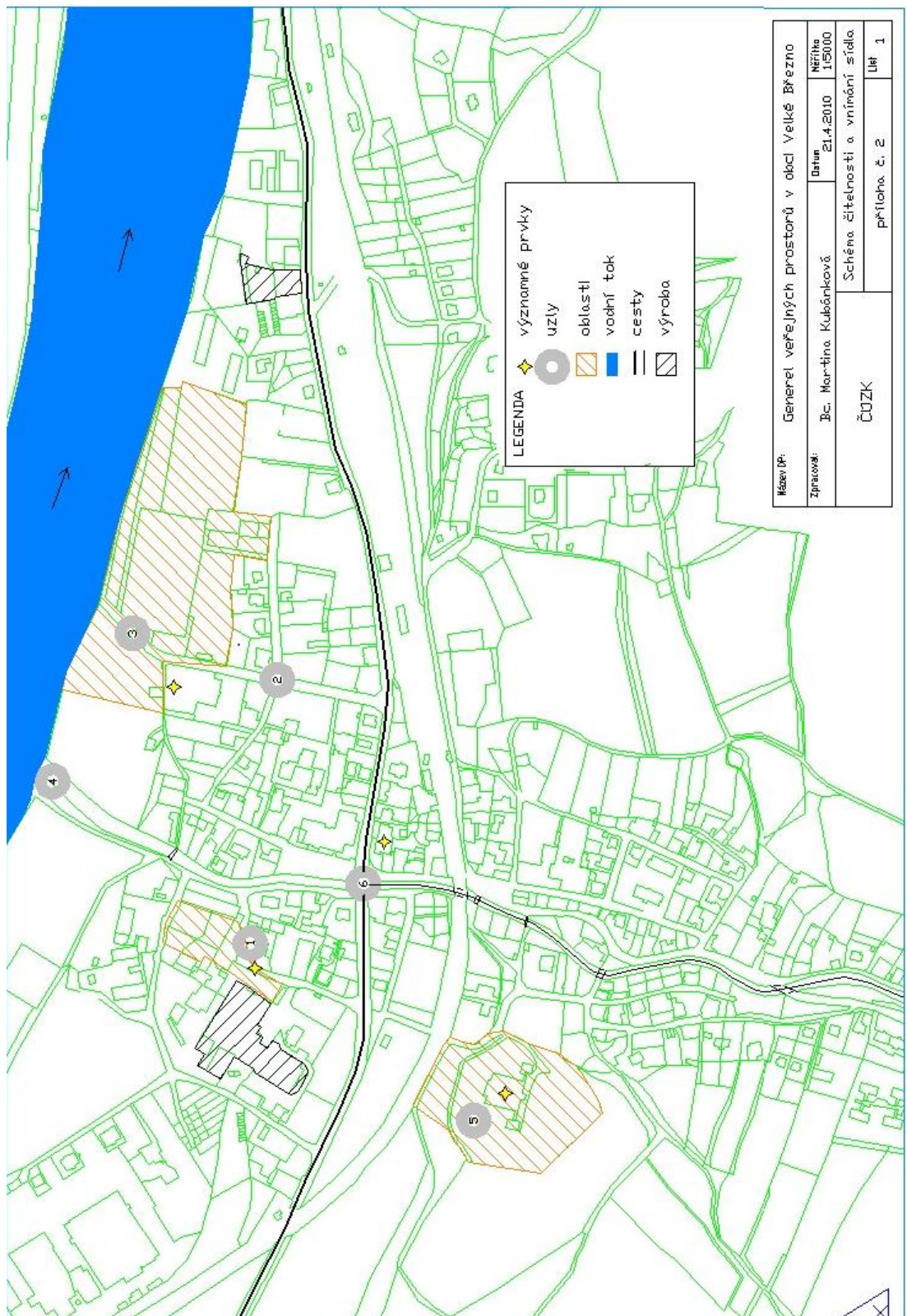
Příloha č. 8: Výkres limitů využití území obce Velké Březno

Příloha č. 9: Geologická mapa

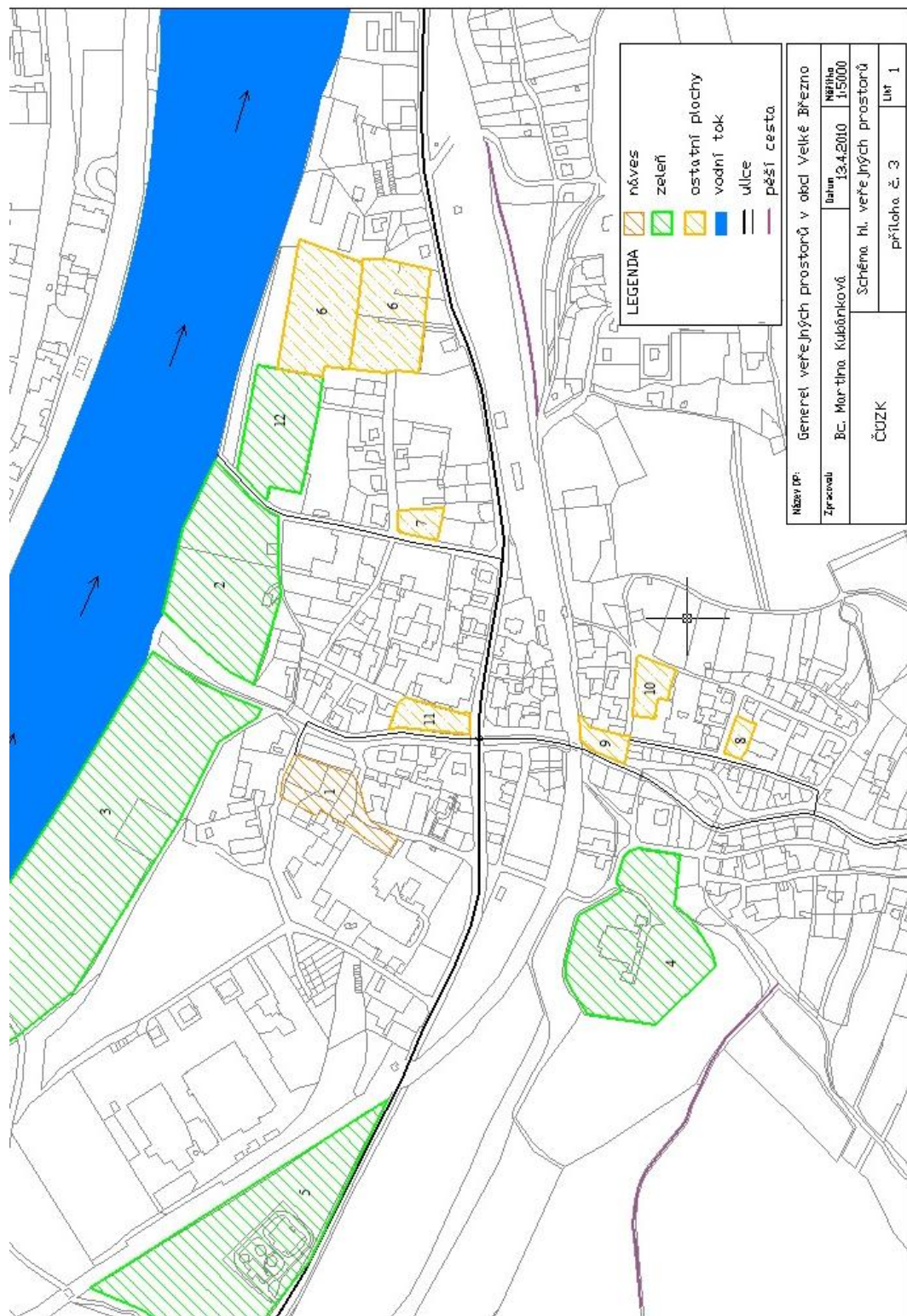
Příloha č. 1: Schéma funkčního využití sídla

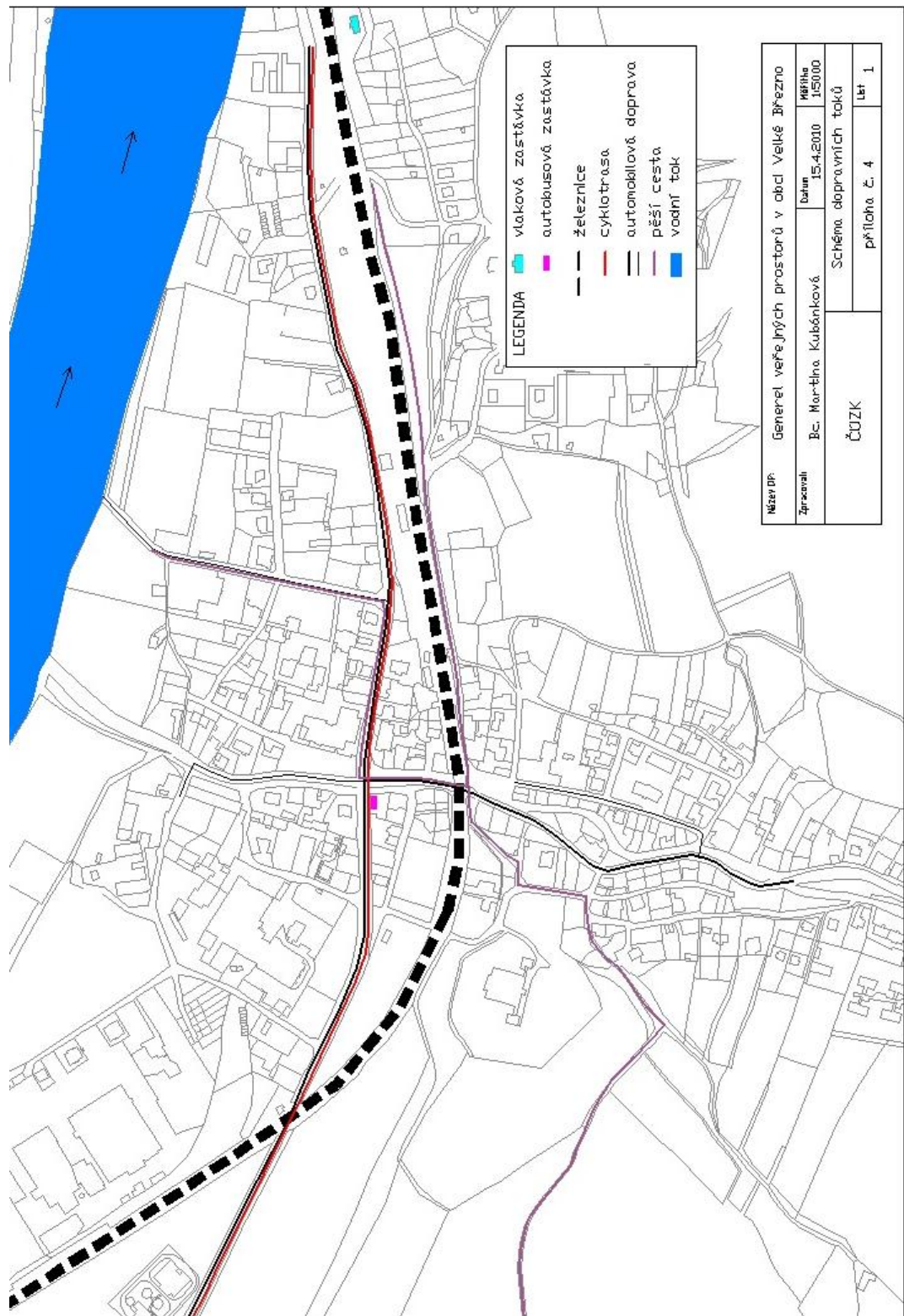
Příloha č. 2: Schéma čitelnosti a vnímání sídla

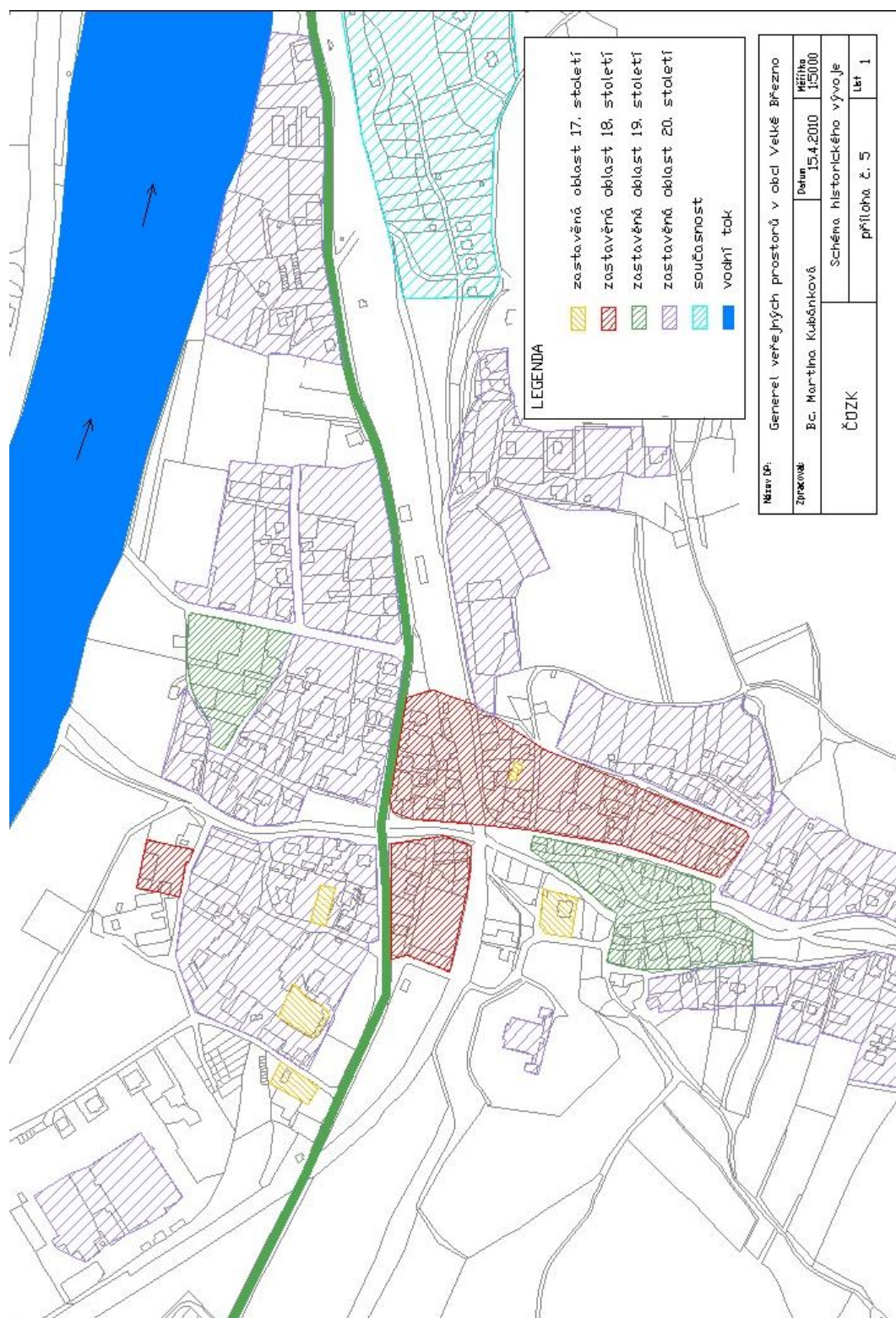
Příloha č. 3: Schéma hlavních veřejných prostorů v sídle

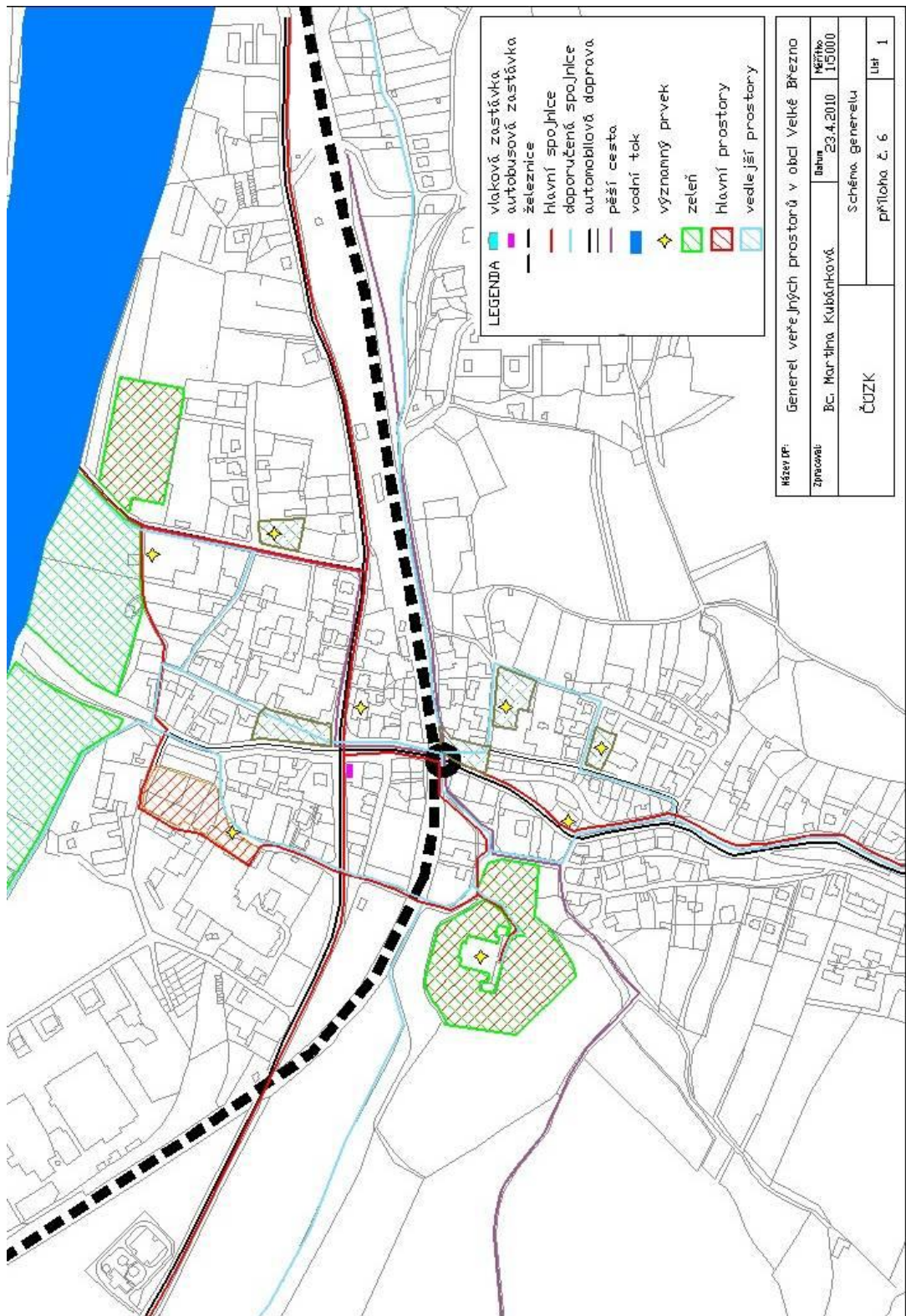
Příloha č. 4: Schéma dopravních toků v sídle

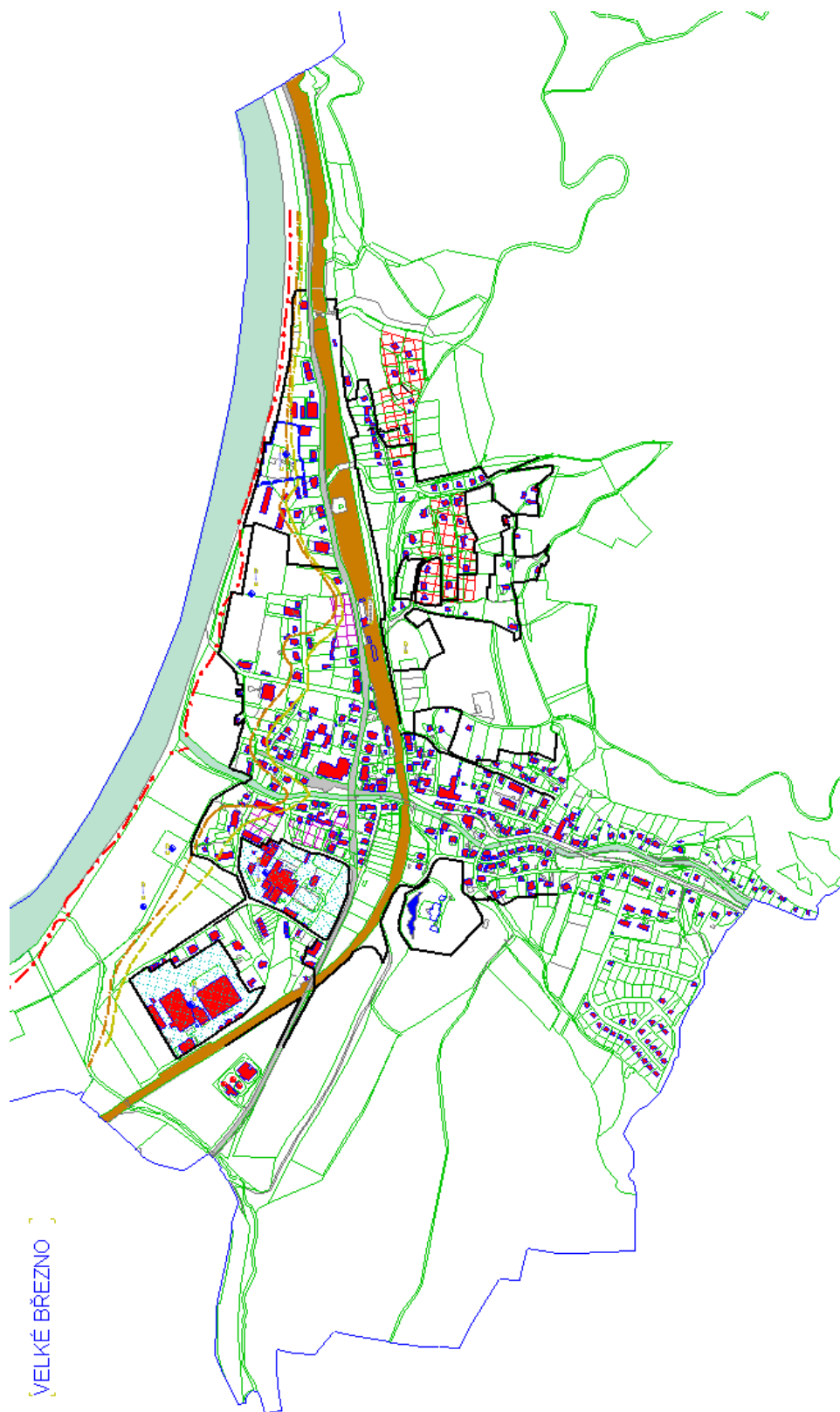
Příloha č. 5: Schéma historického vývoje veřejných prostorů sídla

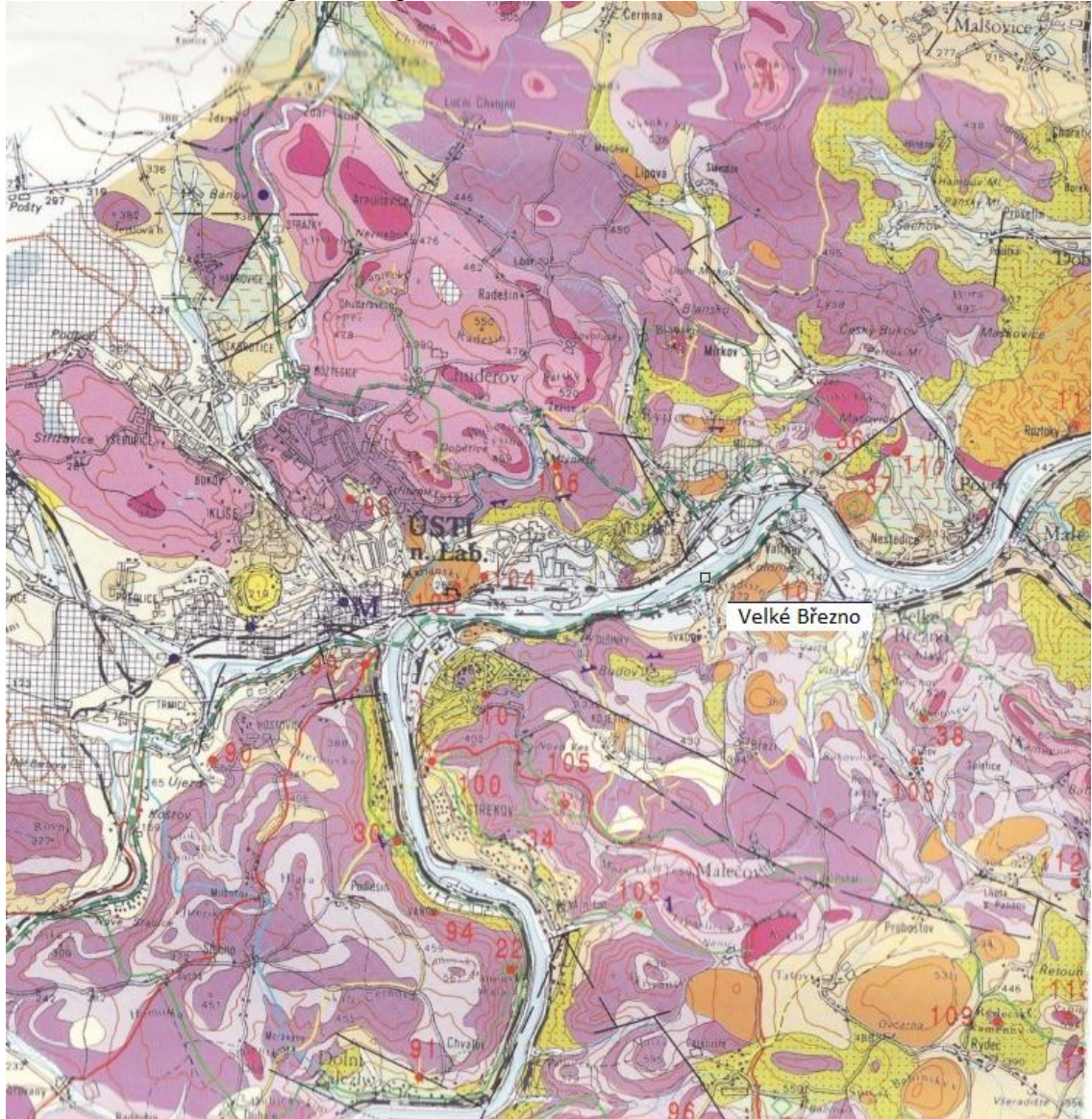
Příloha č. 6: Schéma návrhu generelu

Příloha č. 7: Katastrální mapa Velké Březno

Příloha č. 9: Geologická mapa

Legenda GEOČR500

	diority a gabra, assyntské a variské		pestrá série moldanubika (svorové ruly, pararuly až migmatity s vložkami vápenců, erlánu, kvarcitu, grafitu a amfibolitu)
	granitoidy assyntské (žluté, granodiority)		proterozoické horniny assyntsky zvrásněné, s různým silným variským přepracováním (břidlice, fylity, svory až pararuly)
	granodiority až diority (tonalitová řada)		terciární horniny (písky, jíly)
	jednotvárná série moldanubika (svorové ruly, pararuly až migmatity)		terciární horniny alpsky zvrásněné (pískovce, břidlice)
	kvartér (hlíny, spraše, písky, štěrky)		tmavé granodiority, syenity (durbachitová řada)
	mezozoické horniny (pískovce, jílovce)		ultrabazity v moldanubiku a proterozoiku
	mezozoické horniny alpsky zvrásněné (pískovce, břidlice)		vulkanické horniny terciární (čediče, fonolity, tufy)
	ortoruly, granulity a velmi pokročilé migmatity v moldanubiku a proterozoiku		vulkanické horniny zčásti metamorfované, proterozoické až paleozoické (amfibolity, diabasy, melafyry, porfyry)
	paleozoické horniny zvrásněné a metamorfované (fylity, svory)		žluté (granitová řada)
	paleozoické horniny zvrásněné, nemetamorfované (břidlice, droby, křemence, vápence)		
	permokarbonské horniny (pískovce, slepence, jílovce)		
		Linie	
			hranice zjištěná
			zlom zjištěný
			zlom předpokládaný